

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ХАРКІВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ
ДЕРЖАВНОГО БІОТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»**

БІБЛІОТЕКА

**КАЛЕНДАР ЗНАМЕННИХ І
ПАМ'ЯТНИХ ДАТ
на 2023 рік**

Укладач:

**Фоменко Оксана Леонідівна ,
завідувач бібліотеки**

Харків 2022

Десятиріччя, проголошені ООН

- 2022–2032 рр. – **Міжнародне десятиріччя мов корінних народів**
Відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 74 / 135
- 2021–2030 рр. – **Друге Десятиріччя дій з безпеки дорожнього руху**
Відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 74 / 299
- 2021–2030 рр. – **Десятиріччя здорового старіння Організації Об'єднаних Націй**
Відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 75 / 131
- 2021–2030 рр. – **Десятиріччя Організації Об'єднаних Націй з відновлення екосистем**
Відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 73 / 284
- 2021–2030 рр. – **Десятиріччя науки про океан в інтересах сталого розвитку**
Відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 72 / 73
- 2019–2028 рр. – **Десятиріччя миру в пам'ять про Нельсона Манделу**
Відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 73 / 1
- 2019–2028 рр. – **Десятиріччя сімейних фермерських господарств**
Відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 72 / 239
- 2018–2028 рр. – **Міжнародне десятиріччя дій «Вода для сталого розвитку»**
Відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 71 / 222
- 2016–2025 рр. – **Десятиріччя дій Організації Об'єднаних Націй з проблем харчування**
Відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 70 / 259
- 2015–2024 рр. – **Міжнародне десятиріччя осіб африканського походження**
Відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 68 / 237
- 2014–2024 рр. – **Десятиріччя сталої енергетики для всіх**
Відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 67 / 215

Події 2023 року, дати яких не встановлено

Цього року виповнюється:

2310 років від дня народження **Архімеда** (бл. 287 до н. е. – 212 до н. е.), давньогрецького математика, фізика, інженера, винахідника, астронома, одного з найвидатніших науковців античності

1045 років від дня народження **Ярослава Мудрого** [Ярослав-Георгій Володимирович] (бл. 978 – 1054), Великого князя Київського, державного та політичного діяча Київської Русі

Дату народження подано за Постановою Верховної Ради України № 1982-IX від 17.12.2021 р. «Про відзначення пам'ятних і ювілейних дат та ювілеїв у 2022–2023 роках», Енциклопедію історії України (далі – ЕІУ), інтернет-ресурсами; за іншими даними народився у I пол. 980-х рр.

970 років від дня народження **Володимира Мономаха** [Володимир Всеволодович; у хрещенні – Василь] (1053–1125), Великого князя Смоленського, Чернігівського, Переяславського, Київського, державного та політичного діяча Київської Русі

910 років від часу укладання (1113) ченцем Києво-Печерського монастиря Нестором первісного варіанта літописного зводу «**Повість временних літ**»

910 років від часу завершення будівництва (1113) **Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря** – православного монастиря, зведеного на честь Архангела Михаїла в Києві, кафедрального собору ПЦУ

820 років від дня народження **Василька Романовича** [Василій] (1203–1269), князя Белзького, Берестейського, Перемишльського, Пересопницького, Луцького, Волинського

Дату смерті подано за Енциклопедією «НТШ», інтернет-ресурсами; за іншими даними помер між 1268–1271 рр.

475 років від дня народження **Джордано Бруно** [справж. ім'я – Філіппо] (1548–1600), італійського філософа, поета

400 років від дня народження **Івана Мартиновича Брюховецького** (бл. 1623–1668), українського військового, політичного та державного діяча, дипломата, гетьмана Війська Запорозького, голови козацької держави на Лівобережній Україні (1663–1668)

400 років від часу обрання (1623) **Михайла Дорошенка** гетьманом Запорозького козацтва
Дату подано за Постановою Верховної Ради України № 1982-IX від 17.12.2021 р. «Про відзначення пам'ятних і ювілейних дат та ювілеїв у 2022–2023 роках»; за іншими даними було обрано 1625 р.

350 років від часу походів (1673) **Івана Сірка** на **Очаків** та **Ізмаїл**

320 років від початку (1703) спорудження коштом гетьмана **І. Мазепи** навчального корпусу **Києво-Могилянської академії** (Староакадемічний корпус)

255 років від часу першого видання «**Британіки**» (1768) – одного з найдавніших універсальних енциклопедичних видань світу

225 років від часу виходу у світ (1798) поеми «**Енеїда**» **І. Котляревського**

130 років від часу відкриття (1893) **трипільської культури**, однієї зі стародавніх культур IV–III тис. до н. е.

100 років від часу утворення (1923) **Спілки пролетарських письменників України «Гарт»**

100 років від часу заснування (1923) у Харкові Національного наукового центру «**Інститут судових експертиз ім. засл. проф. М. С. Бокаріуса**» (на той час – Кабінет науково-судової експертизи)

100 років від початку (1923) **політики українізації** – заходів на підтримку розвитку української мови

90-і роковини **Голодомору 1932–1933 років в Україні**

СІЧЕНЬ

1

Новорічне свято

3

110 років від дня народження **Омеляна Гілляровича Польового** (1913–1999), українського військового діяча, члена ОУН і УПА

110 років від дня народження **Натана Самійловича Рибачака** (1913–1978), українського письменника єврейського походження

4

Всесвітній день азбуки Брайля

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 73 / 161

380 років від дня народження **Ісаака Ньютона** (1643–1727), англійського вченого, фізика, математика, астронома, одного з основоположників сучасного природознавства, творця класичної фізики

6

Святвечір. Багата кутя

85 років від дня народження **Василя Семеновича Стуса** (1938–1985), українського поета, перекладача, літературознавця, публіциста, правозахисника, Героя України (2005, посмертно)

7

Різдво Христове за юліанським календарем

170 років від дня народження **Миколи Миколайовича Аркаса** (1853–1909), українського композитора, культурно-освітнього та громадського діяча, історика-аматора, мецената, землевласника, одного із засновників та незмінного голови Товариства «Просвіта» у Миколаєві

120 років від дня народження **Давида Лазаревича Фердмана** (1903–1970), українського біохіміка

8

Собор Пресвятої Богородиці. Святки

135 років від дня народження **Гната Петровича Юри** (1888–1966), українського актора театру та кіно, режисера, педагога

9

100 років від дня народження **Бориса Олексійовича Чичибабіна** [справж. – Полушин] (1923–1994), українського поета

11

Міжнародний день заповідників і національних парків

Відзначається з 1997 р. за ініціативою Центру охорони дикої природи і Всесвітнього фонду дикої природи

110 років від дня народження **Василя Степановича Кука** (1913–2007), українського військового та політичного діяча, одного з керівників українського національно-визвольного руху 1930–1950-х рр., останнього головнокомандувача УПА

12

День українського політв'язня

Відзначається щороку на честь осіб, яких було заарештовано через політичні переконання. Запроваджено з 1975 р. за ініціативою В. Чорновола

150 років від дня народження **Василя Григоровича Кричевського** (1873–1952), українського архітектора, графіка, живописця, мистецтвознавця, художника театру та кіно, майстра декоративно-вжиткового мистецтва, колекціонера, педагога

Дату народження подано за Постановою Верховної Ради України № 1982-IX від 17.12.2021 р. «Про відзначення пам'ятних і ювілейних дат та ювілеїв у 2022–2023 роках», ЕІУ; за іншими даними народився 19.12.1872 р., 29.12.1872 р., 31.12.1872 р., 10.01.1873 р.

13

Щедра кутя

День пам'яті преподобної Меланії

14

Обрізання Господнє

День Святителя Василя Великого

Новий рік за старим стилем

125 років від дня народження **Юрія Юрійовича Горліс-Горського** [справж. –Городянин-Лісовський] (1898–1946), українського письменника, журналіста, громадсько-політичного та військового діяча, старшини Армії УНР (Німеччина)

Дату народження подано за ЕІУ, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 26.01.1898 р.

17

170 років від дня народження **Павла Івановича Харитоненка** (1853–1914), українського мецената, цукрозаводчика, підприємця, промисловця

Дату народження подано за ЕІУ, даними Українського національного біографічного архіву; за іншими даними народився 05.02.1853 р.

18

Хрещенський святвечір. Святвечір водохресний. Голодна кутя

19

Богоявлення. Хрещення Господнє. Водохреще

210 років від дня народження **Генрі Бессемера** (1813–1898), англійського винахідника в галузі механіки та металургії; мав понад 100 патентів на винаходи в різних галузях технічних наук

20

День вшанування захисників Донецького аеропорту (День пам'яті кіборгів)

Відзначається щорічно відповідно до наказу Міністра оборони та Головнокомандувача Збройних Сил України № 21/24 від 20.01.2022 р.

150 років від дня народження **Йоганнеса Вільгельма Єнсена** (1873–1950), данського письменника, лауреата Нобелівської премії в галузі літератури (1944)

140 років від дня народження **Гната Омеляновича Ручка** (1883–1937), українського вченого-мікробіолога

21

110 років від дня народження **Григорія Антоновича Нудьги** (1913–1994), українського письменника, критика, літературознавця, фольклориста, етнографа, культуролога

22

День Соборності України

Відзначається щорічно з 1999 р. З 30 грудня 2011-го святкувався як День Соборності та Свободи України. 13 листопада 2014 р., відповідно до Указу Президента України № 871/2014, свято було відновлено як День Соборності України

115 років від дня народження **Лева Давидовича Ландау** (1908– 1968), фізика-теоретика, лауреата Нобелівської премії з фізики (1962). У 1933 р. очолював теоретичний відділ Українського фізико-технічного інституту у Харкові і кафедру теоретичної фізики Харківського державного університету

100 років від дня народження **Василя Івановича Кардаша** (1923–2002), українського диригента, мистецтвознавця, політичного діяча (Канада)

90 років від дня народження **Івана Романовича Могитича** (1933–2006), українського архітектора, інженера-будівельника, реставратора, історика

90 років від дня народження **Анатолія Юрійовича Мокренка** (1933–2020), українського співака, педагога, культурно-громадського діяча

23

240 років від дня народження **Стендаля** [справж. – Анрі-Марі Бейль] (1783–1842), французького письменника

140 років від дня народження **Михайла Івановича Донця** (1883–1941), українського співака, педагога, музично-громадського діяча

100 років від дня народження **Віктора Петровича Шестопалова** (1923–1999), українського фізика

24

Міжнародний день освіти

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 73 / 25

День зовнішньої розвідки України

Відзначається щорічно відповідно Указу Президента України № 381/2018 від 22.11.2018 р.

26

Міжнародний день митника

Відзначається щорічно з 1983 р., у день першої сесії Ради митного співробітництва, що відбулась у цей день 1953 р. (з 1994 р. – Всесвітня митна організація)

70 років від дня проведення (1953) у Брюсселі **першої сесії Ради митного співробітництва**

160 років від дня народження **Павла Олексійовича Кошиця** [справж. – Порай-Кошиць] (1863–1904), українського співака, педагога, брата хорового диригента, композитора та педагога О. Кошиця

27

Міжнародний день пам'яті жертв Голокосту

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 60 / 7. Цього дня 1945 р. радянські війська звільнили в'язнів концтабору Освенцим

120 років від дня народження **Джона Кер'ю Екклса** (1903–1997), австрійського фізіолога, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (1963)

100 років від дня народження **Костянтина Павловича Бутейка** (1923–2003), українського фізіолога, медика-філософа, автора лікувальної системи дихальних вправ (відомої як метод Бутейка)

29

День пам'яті героїв Крут

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 15/2007 від 15.01.2007 р.

День мобілізації зусиль проти загрози ядерної війни

Відзначається з 1985 р., коли було підписано «Делійську декларацію», в якій містився заклик до припинення гонитви ядерних озброєнь, скорочення і подальшої поступової ліквідації ядерних арсеналів країн світу та усунення самої загрози ядерної війни

30

100 років від дня заснування (1923) Музею театрального, музичного та кіномистецтва України (на той час – Театральний музей при Мистецькому об'єднанні «Березіль»)

31

140 років від дня народження Григорія Лакоти (1883–1950), українського богослова, історика церкви, релігійного та громадського діяча, єпископа УГКЦ (беатифікований, 2001)

Цього місяця виповнюється:

375 років від початку (1648) повстання козаків на Запоріжжі, національно-визвольних змагань під керівництвом Богдана Хмельницького

Дату подано за Постановою Верховної Ради України № 1982-IX від 17.12.2021 р. «Про відзначення пам'ятних і ювілейних дат та ювілеїв у 2022–2023 роках»

150 років від часу (1873) офіційного відкриття Історичного товариства Нестора Літописця (засновано 1872 р. у Києві)

ЛЮТИЙ

1

70 років від дня народження Павла Ананійовича Дворського (1953), українського співака, композитора

3

70 років від дня народження Миколи Петровича Будника (1953–2001), українського кобзаря, бандуриста, художника, поета, майстра музичних інструментів

4

Всесвітній день боротьби проти раку

Проголошено Міжнародним союзом проти раку (UICC)

Міжнародний день людського братерства

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 75 / 200

8

110 років від дня народження Федора Даниловича Овчаренка (1913–1996), українського вченого в галузі колоїдної хімії

9

100 років від часу (1923) повстання ув'язнених отаманів та козаків Холодного Яру в Лук'янівській в'язниці м. Києва

10

Всесвітній день зернобобових

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 73 / 251

250 років від дня народження Василя Назаровича Каразіна (1773–1842), видатного вченого, публіциста, винахідника, просвітителя, громадського діяча, засновника Імператорського Харківського університету (нині – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна)

130 років від дня народження Порфирія Андрійовича Силенка-Кравця (1893–1977), українського військового діяча, підполковника Армії УНР (Канада)

110 років від дня народження Георгія Володимировича Логвиновича (1913–2002), українського вченого в галузі гідромеханіки, творця унікальних ракет для підводних човнів

11

Міжнародний день жінок і дівчат у науці

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 70 / 212

Всесвітній день хворого

Відзначається щорічно за ініціативою Папи Римського Іоанна Павла II

100 років від дня народження Дмитра Григоровича Затули (1923–1987), українського мікробіолога, онколога

12

Собор трьох святих: Василя Великого, Іоанна Золотоустого, Григорія Богослова

13

Всесвітній день радіо

Відзначається щорічно за ініціативою ЮНЕСКО з 2011 р.

120 років від дня народження **Жоржа Сіменона** (1903–1989), французького письменника

14

День Святого Валентина

День безпечного Інтернету

Відзначається щорічно з 2004 р. у другий вівторок лютого за ініціативою європейських некомерційних організацій

15

Стрітєння Господє

День вшанування учасників бойових дій на території інших держав

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 180/2004 від 11.02.2004 р.

70 років від дня народження **Анатолія Георгійовича Хостікоєва** (1953), українського актора театру та кіно, театрального режисера

16

День військового журналіста України

Відзначається щорічно з 2018 р. відповідно до Наказу Міністра оборони України № 63 від 14.02.2018 р

День єднання

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 53/2022 від 14.02.2022 р.

210 років від дня народження **Семена Степановича Гулака-Артемовського** [справж. – Артемовський] (1813–1873), українського співака, композитора, актора, драматурга, автора першої української опери «Запорожець за Дунаєм»

17

80 років від дня народження **Раїси Степанівни Недашківської** (1943), української актриси театру та кіно, громадської діячки

19

Міжнародний день захисту морських ссавців (або День китів)

Запроваджено в 1986 р., коли набув чинності мораторій на китовий промисел, оголошений Міжнародною китовою комісією

550 років від дня народження **Миколая Коперника** (1473–1543), польського астронома, математика, фізика, творця геліоцентричної системи світу

110 років від дня народження **Юліана Григоровича Мовчана** (1913–2002), українського письменника, прозаїка, публіциста, журналіста, лікаря (США)

80 років від дня народження **Річарда Тімоті (Тіма) Ганта** (1943), британського біохіміка, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (2001)

20

Всесвітній день соціальної справедливості

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 62 / 10

День Героїв Небесної Сотні

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 69/2015 від 11.02.2015 р.

21

Міжнародний день рідної мови

Проголошено на XXX сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО, відзначається щорічно з 2000 р. відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 56 / 262

23

140 років від дня народження **Карла Теодора Яспєра** (1883–1969), німецького філософа-ідеаліста, психолога, психіатра, одного із засновників екзистенціалізму

24

1 рік від початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну (2022)

25

450 років від часу (1573) заснування Іваном Федоровим друкарні у Львові

Дату подано за даними сайту Національного музею літератури України, інтернет-ресурсами; за іншими джерелами засновано 24 лютого або в березні 1573 р.

150 років від дня народження Енріко Карузо (1873–1921), італійського співака, одного з найвидатніших представників італійської вокальної школи, майстра бельканто

Дату народження подано за інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 24.02.1873 р., 27.02.1873 р.

26

День спротиву окупації Автономної Республіки Крим та міста Севастополя

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 58/2020 від 26.02.2020 р.

120 років від дня народження Джуліо Натти (1903–1979), італійського хіміка-органіка, лауреата Нобелівської премії в галузі хімії (1963)

90 років від дня народження Любомира Гузара (1933–2017), українського церковного та громадського діяча, богослова, Патріарха-предстоятеля УГКЦ, єпископа, кардинала

27

110 років від дня народження Ірвіна Шоу [при народж. – Ірвін Гілберт Шамфоров] (1913–1984), американського письменника, драматурга, сценариста

28

70 років від дня народження Пола Робіна Кругмана (1953), американського економіста, лауреата Нобелівської премії в галузі економіки (2008)

Цього місяця виповнюється:

375 років від часу (1648) обрання гетьманом Війська Запорозького Богдана Хмельницького

БЕРЕЗЕНЬ

1

Всесвітній день морських трав

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 76 / 265

Всесвітній день цивільної оборони

Відзначається щорічно в день набрання чинності – 1 березня 1972 р. – Статуту Міжнародної організації цивільної оборони

80 років від початку (01–02.03.1943) Корюківської трагедії – масового вбивства 6700 мешканців с. Корюківка (Чернігівська обл.) під час Другої світової війни

3

Всесвітній день письменника

Відзначається згідно з рішенням 48-го конгресу Міжнародного ПЕН-клубу, який відбувся 12–18 січня 1986 р.

Всесвітній день дикої природи

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 68 / 205

200 років від дня народження Костянтина Дмитровича Ушинського (1823–1870), відомого педагога, реформатора шкільної освіти, основоположника наукової педагогіки, автора фундаментальних праць з теорії та історії педагогіки

Дату народження подано за Постановою Верховної Ради України № 1982-IX від 17.12.2021 р. «Про відзначення пам'ятних і ювілейних дат та ювілеїв у 2022–2023 роках», інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 1824 р.

5

120 років від дня народження Наталі Львівни Забіли (1903–1985), української письменниці, перекладачки, драматургині

6

Присвоєння почесної відзнаки «Місто-герой України» містам: Волноваха, Гостомель, Маріуполь, Харків, Херсон, Чернігів (2022)

Відповідно до Указу Президента України № 111/2022 від 06.03.2022 р.

Міжнародний жіночий день

Святковий день в Україні відповідно до ст. 73 Кодексу законів про працю

9-10

Щороку в Україні відзначають Шевченківські дні, які припадають на роковини народження і смерті Тараса Шевченка – 9 і 10 березня

9

209 років від дня народження Тараса Григоровича Шевченка (1814–1861), українського поета, письменника, художника, мислителя, громадсько-політичного діяча

80 років від дня народження Роберта Фішера (1943–2008), американського шахіста, гросмейстера

10**Міжнародний день жінок-суддів**

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 75 / 274

100 років від дня народження Зденки Бергрової (1923–2008), чеської перекладачки, зокрема творів Т. Шевченка

100 років від дня народження Вала Логдона Фітча (1923–2015), американського фізика, лауреата Нобелівської премії в галузі фізики (1980)

70 років від дня народження Тараса Гаринальдовича Петриненка (1953), українського композитора, співака, музиканта, поета

11

30 років від дня заснування (1993) Музею гетьманства (Київ)

12

160 років від дня народження Володимира Івановича Вернадського (1863–1945), українського вченого-енциклопедиста, природознавця, мінералога, основоположника геохімії, біогеохімії та радіології, вчення про біосферу, ноосферу, космізм, філософа, мислителя, організатора науки, громадського діяча, одного із засновників Української академії наук

13

290 років від дня народження Джозефа Прістлі (1733–1804), британського філософа, теолога, натураліста, хіміка, що відкрив кисень та вуглекислий газ, громадського діяча

14**Всесвітній день дії проти гребель, на захист річок, води і життя**

Започатковано в 1997 р. з ініціативи громадської організації «Міжнародна мережа річок» (США)

День українського добровольця

Відзначається щорічно відповідно до Постанови Верховної Ради України № 1822-VIII від 17.01.2017 р.

15**Всесвітній день захисту прав споживачів**

Відзначається щорічно з 1983 р. під егідою Всесвітньої організації союзів споживачів (СІ)

170 років від дня народження Степана Матвійовича Волошка (1853–1928), українського актора, співака, педагога

130 років від дня народження Надії Олександрівни Гов'ядовської (1893–1971), української педагогині, авторки «Букваря», який упродовж 1965–1971 рр. витримав 11 перевидань

17

80 років від дня (1943) Трагедії села Ремель (або Бійня у Ремелі, Різанина у Ремелі) – масового вбивства мирних жителів с. Ремель (Рівненська обл.) під час Другої світової війни

120 років від дня народження Юрія Дольд-Михайлика [справж. – Юрій Петрович Михайлик] (1903–1966), українського письменника, критика, публіциста педагога

19

80 років від дня народження Маріо Моліна (1943–2020), мексиканського хіміка, дослідника озонових дір, лауреата Нобелівської премії в галузі хімії (1995)

20

Міжнародний день щастя

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 66 / 281

21

Всесвітній день поезії

Відзначається щорічно відповідно до рішення 30-ї сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО

Всесвітній день людей з синдромом Дауна

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 66 / 149

Міжнародний день боротьби за ліквідацію расової дискримінації

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 2142 (XXI)

Міжнародний день Навруз

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 64 / 253

Міжнародний день лісів

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 67 / 200

22

Всесвітній день водних ресурсів

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 47 / 193

День звільнення смт Макарів від російських окупантів (2022)

23

Всесвітній метеорологічний день

Відзначається щорічно з 1950 р., від дня набуття чинності Конвенції Всесвітньої метеорологічної організації (ВМО) WMO / EC-XII / Res. 6

24

Всесвітній день боротьби з туберкульозом

Відзначається щорічно з 1882 р., від дня, коли доктор Р. Кох оголосив про виявлення туберкульозної бацили

Міжнародний день права на встановлення істини щодо грубих порушень прав людини та гідність жертв

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 65 / 196

Всеукраїнський день боротьби із захворюванням на туберкульоз

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 290/2002 від 22.03.2002 р.

Присвоєння почесної відзнаки «Місто-герой України» Бучі, Ірпеню, Миколаєву, Охтирці (2022)

Присвоєно відповідно до Указу Президента України № 164/2022 від 24.03.2022 р.

120 років від дня народження Адольфа Фрідріха Йоганна Бутенандта (1903–1995), німецького біохіміка, лауреата Нобелівської премії в галузі хімії (1939)

100 років від дня народження Олександра Сергійовича Космодамианського (1923–2005), українського вченого в галузі механіки, математика, засновника наукової школи в галузі математичних проблем механіки деформованого твердого тіла

25

Міжнародний день солідарності із жертвами рабства та трансатлантичної работоргівлі

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 62 / 122

Міжнародний день солідарності з працівниками, які утримуються під вартою чи зникли безвісти

Відзначається щорічно відповідно до рішення Конвенції з безпеки персоналу ООН та пов'язаного з нею персоналу, прийнятої Генеральною Асамблеєю ООН А / RES / 49 / 59

День Служби безпеки України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 193/2001 від 22.03.2001 р.

110 років від дня народження **Йосипа (Осипа) Івановича Позичанюка** (1913–1944), українського письменника, публіциста, військового та політичного діяча, учасника визвольних змагань 1940-х рр., полковника УПА

90 років від дня народження **Володимира Івановича Сингаївського** (1933–2007), українського художника

80 років від дня народження **Павла Серафимовича Ледньова** (1943–2010), українського спортсмена-п'ятиборця, занесеного до «Книги рекордів Гіннеса» як володаря найбільшої кількості олімпійських медалей в історії цього виду спорту

26

День Національної гвардії України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 148/2015 від 18.03.2015 р.

День звільнення м. Тростяця від російських окупантів (2022)

27

Всесвітній або Міжнародний день театру

Відзначається щорічно з 1962 р. Започаткований у Відні на IX конгресі Міжнародного інституту театру при ЮНЕСКО в 1961 р.

28

День звільнення м. Ірпня від російських окупантів (2022)

540 років від дня народження **Рафаеля Санті** [Рафаелло Санціо] (1483–1520), італійського живописця, графіка, архітектора

Дату народжено подано за інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 26.03.1483 р., 06.04.1483 р.

90 років від дня народження **Юрія-Богдана Романовича Шухевича** (1933–2022), українського політичного діяча, дисидента, Героя України (2006)

29

120 років від дня народження **Олександра Юхимовича Коржа** (1903–1982), українського художника, поета, письменника, мемуариста, який першим в українській літературі порушив тему Голодомору 1932–1933 рр. («Степова доля»)

30

Теплого Олекси

170 років від дня народження **Вінсента Віллема Ван Гога** (1853–1890), голландського художника

31

День звільнення м. Бучі від російських окупантів (2022)

150 років від дня народження **Миколи Івановича Міхновського** (1873–1924), українського громадсько-політичного діяча, адвоката, публіциста, теоретика українського націоналізму

КВІТЕНЬ

1

Міжнародний день птахів

Відзначається щорічно з 1906 р., від дня підписання Міжнародної конвенції про охорону птахів

День сміху

Неофіційне свято. Відзначається за традицією

День звільнення смт Бородянка від російських окупантів (2022)

90 років від дня народження **Клода Коена-Таннуджі** (1933), французького фізика, лауреата Нобелівської премії в галузі фізики (1997)

2

Всесвітній день поширення інформації про проблему аутизму

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 62 / 139

День геолога

Відзначається щорічно в першу неділю квітня відповідно до Указу Президента України № 110/95 від 07.02.1995 р.

День звільнення міст Чернігова, Городньої, смт Михайло-Коцюбинське, смт Гостомель від російських окупантів (2022)

3

240 років від дня народження **Вашингтона Ірвінга** (1783–1859), американського письменника, історика, біографа, основоположника романтизму й жанру новели в літературі США

4

Міжнародний день просвіти з питань мінної небезпеки та допомоги в діяльності щодо розмінування

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 60 / 97

70 років від дня народження **Квітки Цісик** [справж. ім'я – Квітослава-Орися] (1953–1998), американської співачки українського походження

5

Міжнародний день моральності

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 73 / 329

6

Міжнародний день спорту на благо миру та розвитку

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 67 / 296

7

Благовіщення Пресвятої Богородиці

Всесвітній день здоров'я

Відзначається щорічно в день набуття чинності Статуту ВООЗ WHA / А. 2 / Res. 35

Міжнародний день пам'яті про геноцид в Руанді (1994)

Відзначається щорічно відповідно Генеральної Асамблеї ООН А / RES 58 / 234

8

120 років від дня народження **Бориса Йосиповича** (Йосафовича) **Тенети** [справж. – Гурій] (1903–1935), українського письменника, поета, представника «Розстріляного відродження»

9

Вхід Господній у Єрусалим. Вербна неділя

10

Міжнародний день братів та сестер

Ініційовано мешканкою Нью-Йорка Клаудією Еварт; відзначається з 1998 р.

11

Міжнародний день визволення в'язнів нацистських концтаборів

Відзначається щорічно за ініціативою ООН. Цього дня в 1945 р. в'язні Бухенвальда підняли повстання проти нацистів

12

Міжнародний день польоту людини в космос

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 65 / 271

День працівників ракетно-космічної галузі України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 230/97 від 13.03.1997 р.

13

280 років від дня народження **Томаса Джефферсона** (1743–1826), американського державного та політичного діяча, філософа, юриста, дипломата, одного з авторів Декларації незалежності США (1776), 3-го президента США

14

Страсна п'ятниця

Всесвітній день боротьби з хворобою Шагаса

Затверджено на 72-й сесії Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я (2019). Дату обрано на честь дня діагностування цього захворювання бразильським лікарем Карлусом Шагасом у 1909 р.

160 років від часу (1863) прем'єри опери «Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемовського

15

Всесвітній день мистецтва

Відзначається з 2012 р., ініційовано Міжнародною асоціацією мистецтв International Association of Art, партнером ЮНЕСКО для підвищення обізнаності про творчу діяльність в усьому світі

Міжнародний день культури

Запроваджено на честь прийняття в 1935 р. міжнародного договору «Про захист художніх і наукових закладів та історичних пам'яток», відомого в міжнародно-правовій практиці як Пакт Реріха

День довкілля

Відзначається щорічно в третю суботу квітня відповідно до Указу Президента України № 855/98 від 06.08.1998 р.

80 років від дня народження **Роберта Лефковіца** (1943), американського біохіміка, лікаря, лауреата Нобелівської премії в галузі хімії (2012)

16

Світле Христове Воскресіння (Великдень)

160 років від дня народження **Фрідріха Едуардовича Фальц-Фейна** (1863–1920), вченого в галузях акліматизації, тваринництва, рослинництва, заповідної справи, природокористування, засновника заповідника «Асканія-Нова» (1898)

17

День пожежної охорони

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 555/2013 від 11.10.2013 р.

18

Міжнародний день пам'яток і визначних місць

Відзначається щорічно з 1984 р., заснований Асамблеєю Міжнародної ради з питань охорони пам'яток і визначних місць (ІКОМОС), створеної при ЮНЕСКО

День пам'яток історії та культури

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 1062/99 від 23.08.1999 р.

20

120 років від дня народження **Гео Шкурупія** [справж. – Георгій (Юрій) Данилович] (1903–1937), українського письменника, кіносценариста, журналіста, представника «Розстріляного відродження»

Дату народження подано за даними Українського національного біографічного архіву, даними сайту Українського інституту національної пам'яті, Всеукраїнського фотокіноуправління, дис. І. Томбулатової «Гео Шкурупій – футурист. Літературна критика та художня практика» (Одеса, 2016); за іншими даними народився 21.05.1903 р.

21

Всесвітній день творчості та інноваційної діяльності

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 71 / 284

22

Всесвітній день Матері-Землі

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 63 / 278

80 років від дня народження **Луїзи Глік** (Глюк) (1943), американської поетеси, есеїстки, лауреатки Нобелівської премії в галузі літератури (2020)

23

Всесвітній день книги та авторського права

Відзначається щорічно відповідно до рішення Резолюції 3.18 28-ї сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО від 15.11.1995 р.

100 років від дня народження **Василя Сидоровича Земляка** [справж. – Вацлав Вацек (Вацек)] (1923–1977), українського письменника, сценариста

24

Міжнародний день багатосторонності і дипломатії в ім'я миру

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 73 / 127

25

Всесвітній день боротьби з малярією

Відзначається щорічно, заснований на 60-й сесії ВООЗ (2007)

Міжнародний день делегата

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 73 / 286

26

День Чорнобильської трагедії (1986)

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президії Верховної Ради Української РСР № 8985-XI від 29.03.1990 р.

Міжнародний день пам'яті про чорнобильську катастрофу

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 71 / 125

Міжнародний день пам'яті жертв радіаційних аварій та катастроф

Відзначається щорічно відповідно до рішення, прийнятого у грудні 2003 р. Генеральною Асамблеєю ООН

Міжнародний день інтелектуальної власності

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної асамблеї Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ), ухваленого у вересні 2000 р.

90 років від дня народження **Арно Аллана Пензіаса** (1933), американського фізика-експериментатора, радіофізика, астронома, лауреата Нобелівської премії в галузі фізики (1978)

28

Всесвітній день охорони праці

Відзначається щорічно з 2003 р. за ініціативою Міжнародної організації праці (МОП)

День охорони праці

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 685/2006 від 18.08.2006 р.

76 років від початку **операції «Вісла»** (28.04–12.08.1947) – примусового переселення українців з українських етнічних земель Лемківщини, Надсяння, Холмщини та Підляшшя

100 років від дня народження **Сьоске Комацу** (1923–2000), японського письменника, поета, літературознавця, педагога, перекладача та дослідника творчості Т. Шевченка

29

День пам'яті жертв застосування хімічної зброї

Відзначається щорічно відповідно до рішення 10-ї сесії Конференції держав – учасниць Організації заборони хімічної зброї С-10/5 від 11.11.2005 р.

Міжнародний день танцю

Відзначається щорічно з 1982 р. за рішенням ЮНЕСКО, в день народження французького балетмейстера Ж.-Ж. Новера

375 років від початку (29.04–16.05.1648) **переможної битви українського козацтва під Жовтими Водами**

130 років від дня народження **Гарольда Клейнода Юрі** (1893–1981), американського хіміка, геохіміка, фізикохіміка, лауреата Нобелівської премії в галузі хімії (1934)

30

Всесвітній день поріднених міст

Відзначається щорічно в останню неділю квітня відповідно до рішення Всесвітньої федерації поріднених міст (ВФПМ)

Міжнародний день джазу

Відзначається щорічно з листопада 2011 р. за ініціативою ЮНЕСКО

День прикордонника України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 111/2018 від 27.04.2018 р.

140 років від дня народження **Ярослава Гашека** (1883–1923), чеського письменника, автора відомого роману «Пригоди бравого вояка Швейка»

ТРАВЕНЬ

1

День праці

В Україні святковий день відповідно до ст. 73 Кодексу законів про працю

2

Всесвітній день тунця

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 71 / 274

175 років від дня заснування (1848) у Львові **Головної Руської Ради** – першої легальної політичної організації українців Галичини

3

Всесвітній день свободи преси

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А DEC / 48 / 432

День Сонця

Відзначається щорічно з 1994 р. за ініціативою Міжнародного товариства сонячної енергії

90 років від дня народження **Стівена Вайнберга** (1933–2021), американського фізика, лауреата Нобелівської премії в галузі фізики (1979)

90 років від дня народження **Вадима Григоровича Манжелія** (1933–2013), українського вченого в галузі експериментальної фізики

5

Міжнародний день акушерства

Неофіційне свято. Відзначається щорічно з 1987 р. за пропозицією Міжнародної конфедерації акушерок

210 років від дня народження **Серена Обю К'єркегора** (1813–1855), датського філософа, теолога, письменника, основоположника екзистенціалізму

6

День великомученика Георгія Побідоносця (Юрія Зміборця, Георгія Переможця)

День піхоти

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 152/2019 від 19.04.2019 р.

7

190 років від дня народження **Йоганнеса Брамса** (1833–1897), німецького композитора, піаніста, диригента, почесного члена Галицького музичного товариства

100 років від дня заснування (1923) **Науково-дослідного інституту гігієни праці та професійних захворювань Харківського національного медичного університету** (на той час – Інститут робочої медицини)

8

8–9 Дні пам'яті та примирення, присвячені пам'яті жертв Другої світової війни

Відзначаються щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 59 / 26

День пам'яті та примирення

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 169/2015 від 24.03.2015 р.

День Перемоги в Європі

Відзначається на згадку про 8 травня 1945 р. (у країнах Британської Співдружності – 7 травня) – дату, коли нацистська Німеччина підписала акт про безумовну капітуляцію

Всесвітній день Червоного Хреста і Червоного Півмісяця

Відзначається щорічно в день народження Анрі Дюнан (1828–1910), засновника Міжнародного руху Червоного Хреста і Червоного Півмісяця

9

День Європи

Відзначається щорічно в Європейському Союзі та інших країнах на відзначення миру та єдності на континенті

День Перемоги над нацизмом у Другій світовій війні (День Перемоги)

Відзначається щорічно відповідно до Закону України «Про увічнення перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939–1945 років» № 315-VIII від 09.04.2015 р. В Україні святковий день відповідно до ст. 73 Кодексу законів про працю

250 років від дня народження **Жана Шарля Леонара Сімонда де Сімонді** (1773–1842), швейцарського економіста, історика, одного з основоположників політичної економії

140 років від дня народження **Хосе Ортеги-і-Гассета** (1883–1955), іспанського філософа, публіциста, громадського діяча

10

100 років від дня народження **Петра Павловича Кузьменка** (1923–1998), українського фізика, основоположника наукового напрямку і школи «Електроперенос, термоперенос і дифузія у твердих і рідких металах»

100 років від дня народження **Михайла Олександровича Карцева** (1923–1983), відомого вченого в галузі обчислювальної техніки, розробника суперкомп'ютерів для спостереження за космосом, конструктора однієї з перших у світі ЕОМ на транзисторах

11

110 років від дня народження **Андрія Борисовича Сєверного** (1913–1987), українського вченого-астрофізика, винахідника

12

Міжнародний день медичної сестри

Відзначається щорічно відповідно рішення Міжнародної ради медичних сестер (ICN), у день народження Ф. Найтінгейл, однієї із засновниць служби сестер милосердя

Міжнародний день охорони здоров'я рослин

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 76 / 256

13

Всесвітній день мігруючих птахів

Відзначається щорічно, в другу суботу травня та другу суботу жовтня Започаткований у 2006 р. Секретаріатом Угоди про збереження афро-свразійських мігруючих водоплавних птахів (AEWA) у співпраці з Секретаріатом Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин (Боннська конвенція, CMS)

14

День пам'яті українців, які рятували євреїв під час Другої світової війни

Відзначається щорічно відповідно Постанови Верховної Ради України № 4479 від 02.02.2021 р.

День матері

Відзначається щорічно в другу неділю травня відповідно до Указу Президента України № 489/99 від 10.05.1999 р.

15

Міжнародний день сім'ї (родини)

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 47 / 237

150 років від дня народження **Павла Петровича Скоропадського** (1873–1945), українського державного, політичного та військового діяча, Гетьмана всієї України та військ козацьких (1918)

16

Міжнародний день мирного співіснування

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 72 / 130

Міжнародний день світла

Відзначається щорічно відповідно до Резолюції ЮНЕСКО 39 С/16. Цього дня 1960 р. вперше успішно застосували лазер, розроблений фізиком та інженером Т. Майманом

200 років від дня народження **Геймана Штейнтала** (1823–1899), німецького філософа, психолога, мовознавця, одного із засновників психологічного напрямку в мовознавстві

100 років від дня народження **Мертона Говарда Міллера** (1923–2000), американського економіста, лауреата Нобелівської премії в галузі економіки (1990)

17

Всесвітній день електрозв'язку та інформаційного суспільства

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 60 / 252

Всесвітній день вишиванки

Неофіційне свято. Відзначається щорічно в третій четвер травня

Міжнародний день музеїв

Відзначається щорічно відповідно до рішення XI Генеральної конференції Міжнародної ради музеїв, яка відбулась у травні 1977 р.

День пам'яті жертв геноциду кримськотатарського народу (1944)

Відзначається щорічно відповідно до Постанови Верховної Ради України № 792-VIII від 12.11.2015 р.

День боротьби за права кримськотатарського народу

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 472/2014 від 16.05.2014 р.

День резервіста України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 154/2019 від 19.04.2019 р.

19

150 років від дня народження **Володимира Олександровича Плотнікова** (Плотникова) (1873–1947), українського вченого в галузі фізичної хімії та електрохімії, винахідника, засновника оригінального наукового напрямку, відомого під назвою «Київська електрохімічна школа», що набув світового визнання

Дату народження подано за EIU, даними сайту НАН України, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 19.05.1873 р., 22.05.1874 р.

20

Всесвітній день бджіл

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 72 / 211

Всесвітній день метеорології

Відзначається щорічно з 1999 р. за ініціативою Міжнародного комітету мір і ваг

День банківських працівників

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 316/2004 від 06.03.2004 р.

День Європи

Відзначається щорічно в третю суботу травня відповідно до Указу Президента України № 339/2003 від 19.04.2003 р.

День науки

Відзначається щорічно в третю суботу травня відповідно до Указу Президента України № 145/97 від 14.02.1997 р.

21

День апостола та євангеліста Іоанна Богослова

Всесвітній день культурного різноманіття в ім'я діалогу та розвитку Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 57/249

Міжнародний день чаю

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 74 / 241

День пам'яті жертв політичних репресій

Відзначається щорічно в третю неділю травня відповідно до Указу Президента України № 431/2007 від 21.05.2007 р.

180 років від дня народження **Шарля Альбера Гоби** (1843–1914), швейцарського юриста, політичного діяча, лауреата Нобелівської премії миру (1902)

180 років від дня народження **Луї Рено** (1843–1918), швейцарського юриста, лауреата Нобелівської премії миру (1907)

22

День Миколи Весняного. Перенесення мощей святиеля Миколая Чудотворця***Міжнародний день біологічного різноманіття***

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 55 / 201

День перепоховання (1861) праху Тараса Григоровича Шевченка, українського поета, художника, мислителя, громадського діяча, на Чернечій горі, поблизу Канева

210 років від дня народження **Вільгельма Ріхарда Вагнера** (1813–1883), німецького композитора, диригента, музичного теоретика

120 років від дня народження **Бенціона Мойсейовича Вула** (1903–1985), українського фізика, фахівця в галузі фізики діелектриків, напівпровідників і квантової електроніки, винахідника

80 років від дня народження **Бетті Сміт Вільямс** (1943–2020), ірландської активістки руху за мир, лауреатки Нобелівської премії миру (1976)

23

День Героїв або Свято Героїв

Неофіційне свято. Відзначається щорічно на честь українських вояків – борців за волю України. У травні загинув ідеолог українського самостійництва М. Міхновський (1924), 23 та 25 травня було вбито лідерів українського визвольного руху Є. Коновальця (1938) та С. Петлюру (1926). Свято Героїв відзначали з часів Другої світової війни учасники визвольного руху

День морської піхоти України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України 145/2018 від 23.05.2018 р.

24

День рівноапостольних Кирила і Мефодія

День слов'янської писемності і культури

Відзначається щорічно в день ушанування пам'яті святих рівноапостольних Кирила і Мефодія відповідно до Указу Президента України № 1096/2004 від 17.09.2004 р.

110 років від дня народження **Любомира-Романа Кузьми** (1913–2004),

25

Вознесіння Господнє

Міжнародний день зниклих безвісти дітей

Відзначається щорічно з 2002 р. за ініціативою Європейського центру зниклих і тих, що зазнали сексуального насильства, дітей

375 років від часу (25–26.05.1648) **переможної битви українського козацтва під Корсунем**

220 років від дня народження **Ралфа Уолдо Емерсона** (1803–1882), американського філософа, письменника

26

70 років від початку (26.05–04.08.1953) **Норильського повстання** – спротиву в'язнів Головного особливо режимного табору (Горлагу), наймасовішого і найтривалішого в історії ГУЛАГу. Більшість учасників повстання були українцями, засудженими переважно за «націоналізм»

27

День працівників видавництва, поліграфії і книгорозповсюдження

Відзначається щорічно в останню суботу травня відповідно до Указу Президента України № 563/99 від 25.05.1999 р.

28

День хіміка

Відзначається щорічно в останню неділю травня відповідно до Указу Президента України № 219/94 від 07.05.1994 р.

Всеукраїнський день краєзнавства

Відзначається щорічно, запроваджено відповідно до рішення VI з'їзду Національної спілки краєзнавців України, який відбувся 23.01.2017 р.

29

Міжнародний день миротворців ООН

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 57 / 129

30

100 років від дня заснування (1923–1945) у Празі **Українського історично-філологічного товариства** на чолі з Д. Антоновичем

31

Всесвітній день без тютюну

Відзначається щорічно відповідно до рішення ВООЗ WHA 42.19, прийнятого на 42-й сесії Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я

250 років від дня народження **Людвіга Йоганна Тіка** (1773–1853), німецького письменника, поета, драматурга, перекладача, автора п'єс «Кіт у чоботях», «Лицар Синя Борода»

130 років від дня народження **Михайла Миколайовича Тихомирова** (1893–1965), українського історика, дослідника історії міст України

ЧЕРВЕНЬ

1

Всесвітній день батьків

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 66 / 292

Міжнародний день захисту дітей

Засновано в 1949 р. за рішенням сесії Міжнародної демократичної федерації жінок

День захисту дітей

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 568/98 від 30.05.1998 р.

3

Рівноапостольних Костянтина та матері його Єлени

Всесвітній день велосипеда

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 72 / 272

160 років від дня народження **Євгена Омеляновича Петрушевича** (1863–1940), українського державного та громадсько-політичного діяча, голови Української національної ради ЗУНР

4

День святої Трійці

Міжнародний день безвинних дітей – жертв агресії

Відзначається щорічно відповідно до рішення Надзвичайної спеціальної сесії Генеральної Асамблеї ООН А / RES / ES-7 / 8

День вшанування пам'яті дітей, які загинули внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України

Відзначається щорічно відповідно до Постанови Верховної Ради України № 5343 від 01.06.2021 р.

День працівників місцевої промисловості

Відзначається щорічно в першу неділю червня відповідно до Указу Президента України № 726/2002 від 20.08.2002 р.

День працівників водного господарства

Відзначається щорічно в першу неділю червня відповідно до Указу Президента № 226/2003 від 18.03.2003 р.

160 років від дня народження **Владислава Владиславовича Городецького** [справж. – Лешек Дезидерій Владислав Городецький] (1863–1930), українського та польського архітектора, інженера, підприємця, літератора, мецената

5

Всесвітній день навколишнього середовища

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 2994 (XXVII)

Міжнародний день боротьби з незаконним, непідзвітним та нерегульованим рибним промислом

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 72 / 72

300 років від дня народження **Адама Сміта** (1723–1790), шотландського економіста, філософа, засновника класичного напрямку сучасної економічної теорії

140 років від дня народження **Джона Мейнарда Кейнса** (1883–1946), англійського економіста, засновника сучасної макроекономіки

6

День журналіста

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 251/94 від 25.05.1994 р.

120 років від дня народження **Арама Ілліча Хачатуряна** (1903–1978), вірменського композитора, диригента, педагога, музично-громадського діяча

90 років від дня народження **Генріха Рорера** (1933–2013), швейцарського фізика, лауреата Нобелівської премії в галузі фізики (1986)

80 років від дня народження **Річарда Смоллі** (1943–2005), американського фізика, відкривача фулерену – нової сфероподібної форми вуглецю, лауреата Нобелівської премії в галузі хімії (1996)

7

Всесвітній день безпеки харчових продуктів

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 73 / 250

120 років від дня народження **Івана Адріановича** (Андріановича) **Багмута** (1903–1975), українського письменника, прозаїка

8

Всесвітній день океанів

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 63 / 111

9

80 років від дня народження **Георгія Георгійовича Асєєва** (1943), українського радіофізика, вченого в галузі інформатизації бібліотечних процесів та опрацювання електронних інформаційних ресурсів, електронного документообігу, документознавства

11

450 років від дня народження **Бенджаміна** (Бена) **Джонсона** (1573–1637), англійського драматурга, поета, критика

70 років від дня народження **Віталія Васильовича Білоножка** (1953), українського співака, педагога

12

Всесвітній день боротьби із дитячою працею

Відзначається щорічно за ініціативою Міжнародної організації праці

13

250 років від дня народження **Томаса Юнга** (1773–1829), англійського вченого, фізика, ботаніка, астронома, лікаря, мовознавця, одного з основоположників теорії хвильової природи світла

14

Всесвітній день донора крові

Відзначається щорічно відповідно до рішення Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я WHA 58.13. Цього дня в 1868 р. народився австрійський лікар К. Ландштейнер, який відкрив групи крові в людини

15

Всесвітній день розповсюдження інформації про зловживання відносно літніх людей

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 66 / 127

180 років від дня народження **Едварда Гагерупа Гріга** (1843–1907), норвезького композитора, піаніста, диригента, музичного діяча, основоположника норвезької національної музичної школи

16

Міжнародний день сімейних грошових переказів

Заснований з ініціативи Міжнародного фонду сільськогосподарського розвитку – спеціальної структури в рамках ООН (2015)

17

Всесвітній день боротьби з опустелюванням і засухою

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 49 / 115

190 років від дня народження **Едуарда Мертке** (1833–1895), німецького піаніста, композитора, педагога, який з голосу Марка Вовчка записав мелодії 210 українських народних пісень

18

Міжнародний день боротьби з мовою ворожнечі

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 75 / 309

День сталої гастрономії

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES 71 / 246

День батька

Відзначається щорічно у третю неділю червня відповідно до Указу Президента України № 274/2019 від 18.05.2019 р.

День медичного працівника

Відзначається щорічно в третю неділю червня відповідно до Указу Президента України № 281/94 від 03.06.1994 р.

19

Всесвітній день дитячого футболу

Проголошений Дитячим фондом ООН (ЮНІСЕФ) і Міжнародною федерацією футбольних асоціацій (ФІФА) з метою привернення уваги світової спільноти до проблем дітей і пропаганди здорового способу життя серед молоді

Міжнародний день боротьби з сексуальним насильством в умовах конфлікту

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 69 / 293

400 років від дня народження **Блеза Паскаля** (1623–1662), французького філософа, письменника, фізика, математика, одного із засновників математичного аналізу, теорії ймовірностей та проєктивної геометрії, автора перших зразків лічильної техніки, автора основного закону гідростатики

20

Всесвітній день біженців

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 55 / 76

21

Міжнародний день святкування сонцестояння

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 73 / 300

Міжнародний день йоги

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 69 / 131

140 років від дня народження **Романа Андріяновича Леонтовича** (1883–1954), українського письменника

90 років від дня народження **Бориса Наумовича Гінзбурга** (1933–1963), українського графіка, живописця

22

Початок німецько-радянської війни (1941)

День скорботи і вшанування пам'яті жертв війни в Україні

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 1245/2000 від 17.11.2000 р.

125 років від дня народження **Еріха Марії Ремарка** [справж. – Еріх Пауль] (1898–1970), німецького письменника

90 років від дня народження **Миколи Миколайовича Новикова** (1933–2007), українського фізика, винахідника, раціоналізатора, матеріалознавця

23

Міжнародний день вдів

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 65 / 189

День Державної служби ООН

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 57 / 277

День Державної служби

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 291/2003 від 04.04.2003 р.

День пам'яті жертв масових розстрілів політичних в'язнів на Західній Україні (1941)

Пам'ять жертв цього злочину вшановується на рівні окремих громад. Український інститут національної пам'яті закликає до загальнонаціонального вшанування та висвітлення теми в ЗМІ

24

110 років від дня народження **Василя Сергійовича Будника** (1913–2007), українського вченого в галузі механіки та ракетобудування, одного з розробників ракетно-космічної техніки

70 років від дня народження **Вільяма Мернера** (1953), американського фізика, лауреата Нобелівської премії в галузі хімії (2014)

25

День митника України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 251/2020 від 25.06.2020 р.

День моряка

Відзначається щорічно відповідно до Міжнародної конвенції про підготовку і дипломування моряків та несення вахти STCW / CONF. 2 / DC / 4

День молодіжних та дитячих громадських організацій

Відзначається щорічно в останню неділю червня відповідно до Указу Президента України № 599/2008 від 27.06.2008 р. (із змінами, внесеними згідно з Указом Президента України № 600/2011 від 24.05.2011 р.)

120 років від дня народження **Джорджа Орвелла** [справж. – Ерік Артур Блер] (1903–1950), англійського письменника, публіциста, журналіста

26

Міжнародний день боротьби зі зловживанням наркотичними засобами та їхнім незаконним обігом

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 42 / 112

Міжнародний день на підтримку жертв тортур

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 52 / 149

150 років від дня народження **Петра Івановича Тарнавського** (1873–1938), українського церковного та громадського діяча, єпископа УАПЦ

27

День мікро-, малих і середніх підприємств

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES 71 / 279

360 років від часу проведення (27–28.06.1663) **Чорної ради** – загальної козацької ради, скликаної для обрання першого гетьмана Лівобережної України

28

День Конституції України (1996)

Святковий день відповідно до ст. 73 Кодексу законів про працю

150 років від дня народження **Алексіса Карреля** (1873–1944), французького хірурга, біолога, патофізіолога, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (1912)

80 років від дня народження **Клауса фон Клітцинга** (1943), німецького фізика, лауреата Нобелівської премії в галузі фізики (1985)

29

Міжнародний день тропіків

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 70 / 267

30

Міжнародний день астероїда

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 71 / 90

Міжнародний день парламентаризму

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 72 / 278

ЛИПЕНЬ

1

Міжнародний день кооперативів

Відзначається щорічно в першу суботу липня відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 47 / 90

День архітектури України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 456/95 від 17.06.1995 р.

75 років від дня народження **Сергія Івановича Білоконя** (1948), українського історика, джерелознавця, дослідника історії української культури, історії церкви та більшовицького терору

2

День податківця України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України №252/2020 від 25.06.2020 р.

День Військово-Морських Сил Збройних Сил України

Відзначається щорічно в першу неділю липня відповідно до Указу Президента України № 331/2015 від 12.06.2015 р.

День працівників морського та річкового флоту

Відзначається щорічно в першу неділю липня відповідно до Указу Президента України № 332/2015 від 12.06.2015 р.

3

140 років від дня народження **Франца Кафки** (1883–1924), австрійського письменника

4

День Національної поліції України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 97/2018 від 04.04.2018 р.

День судового експерта

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 424/2009 від 10.06.2009 р.

5

220 років від дня народження **Джорджа Генрі Борроу** (1803–1881), англійського письменника, перекладача, лінгвіста

6

120 років від дня народження **Акселя Гуго Теодора Теорелля** (1903–1982), шведського біохіміка, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (1955)

7

Різдво пророка Іоанна Хрестителя. День Івана Купала

День працівника природно-заповідної справи

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 629/2009 від 18.08.2009 р.

180 років від дня народження **Камілло Гольджі** (1843–1926), італійського гістолога, патолога, науковця, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (1906)

Рік народження подано за даними сайту Нобелівського комітету, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 1844 р.

35 років від дня заснування (1988) **Української Гельсінкської спілки** – громадсько-політичної і правозахисної організації

8

День родини

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 1209/2011 від 30.12.2011 р.

85 років від дня народження **Леся (Леоніда) Степановича Танюка** (1938–2016), українського режисера театру та кіно, театрознавця, мистецтвознавця, перекладача, публіциста, педагога, громадсько-політичного, культурного та державного діяча

9

День рибалки

Відзначається щорічно в другу неділю липня відповідно до Указу Президента України № 464/95 від 22.06.1995 р.

11

Всесвітній день народонаселення

Відзначається щорічно відповідно до рекомендацій Керівної ради Фонду ООН у галузі народонаселення, поданих у Рішенні ПРООН 89/46, п. 21 від 1989 р., та резолюції Генеральної Асамблеї ООН A / RES / 45 / 216

12

День святих первоверховних апостолів Петра і Павла

210 років від дня народження **Клода Бернара** (1813–1878), французького фізіолога, патолога, одного із засновників сучасної фізіології та експериментальної патології, засновника ендокринології

140 років від дня народження **Михайла Івановича Білінського** (Білінського) (1883–1921), українського державного, політичного та військового діяча, контр-адмірала військово-морського флоту УНР

Дату народження подано за Постановою Верховної Ради України № 1982-IX від 17.12.2021 р. «Про відзначення пам'ятних і ювілейних дат та ювілеїв у 2022–2023 роках», інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 16.11.1882 р., 17.11.1882 р., 04.11.1883 р., 04.11.1888 р.

13

85 років від дня народження **Мирослава Михайловича Скорика** (1938–2020), українського композитора, диригента, музикознавця, педагога, музично-громадського діяча, Героя України (2008)

14

120 років від дня народження **Ірвінга Стоуна** (1903–1989), американського письменника, драматурга, сценариста, громадського діяча, одного із засновників жанру біографічного роману

80 років від дня народження **Івана Івановича Пухового** (1943), українського вченого в галузі енергетики та теплофізики, винахідника, педагога

15

Всесвітній день навичок молоді

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 69 / 145

День українських миротворців

Відзначається щорічно відповідно до Постанови Верховної Ради України № 292-VII від 21.05.2013 р.

16

День бухгалтера та аудитора

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 662/2004 від 18.06.2004 р. (із змінами, внесеними згідно з Указом Президента № 103/2018 від 20.04.2018 р.)

День працівників металургійної та гірничодобувної промисловості

Відзначається щорічно у третю неділю липня відповідно до Указу Президента України № 187/93 від 03.06.1993 р. (із змінами, внесеними згідно з Указом Президента № 584/2006 від 27.06.2006 р.)

Прийняття (1990) Верховною Радою УРСР Декларації про державний суверенітет України

300 років від дня народження **Джошуа Рейнольдса** (Рейнольде) (1723–1792), англійського художника, теоретика живопису, засновника та президента Королівської академії мистецтв

175 років від дня заснування (1848) у Львові **Галицько-руської матиці** – культурно-освітнього товариства

130 років від дня народження **Данила Порфировича Демуцького** (1893–1954), українського фотографа, кінооператора, основоположника школи українського операторського кіномистецтва, який у співпраці з О. Довженком зняв фільми «Арсенал» (1929), «Земля» (1930), «Іван» (1932)

120 років від дня народження **Петра Івановича Зінченка** (1903–1969), українського психолога, педагога, представника Харківської школи психології, дослідника психології пам'яті

Дату народження подано за Постановою Верховної Ради України № 1982-IX від 17.12.2021 р. «Про відзначення пам'ятних і ювілейних дат та ювілеїв у 2022–2023 роках»; за іншими даними народився 12.07.1903 р., 14.07.1903 р.

18

Міжнародний день Нельсона Манделі

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 64 / 13

170 років від дня народження **Гендріка Антона Лоренца** (Лорентца) (1853–1928), нідерландського фізика, лауреата Нобелівської премії в галузі фізики (1902)

20

Всесвітній день шахів

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 74 / 22

21

100 років від дня народження **Рудольфа Артура Маркуса** (1923), американського хіміка, основоположника теорії переносу електрона в розчинах (теорія Маркуса), лауреата Нобелівської премії в галузі хімії (1992)

24

День пам'яті святої рівноапостольної княгині Ольги

240 років від дня народження **Сімона Болівара** (1783–1830), лідера боротьби за незалежність іспанських колоній у Південній Америці (1810–1826), національного героя шістьох країн Південної Америки

150 років від дня народження **Івана Матвійовича Стешенка** (1873–1918), українського письменника, перекладача, літературознавця, театрознавця, громадсько-політичного діяча

Дату народження подано за Постановою Верховної Ради України № 1982-IX від 17.12.2021 р. «Про відзначення пам'ятних і ювілейних дат та ювілеїв у 2022–2023 роках», ЕІУ; за іншими даними народився 24.06.1873 р., 1874 р.

25

100 років від дня народження **Олександра Олексійовича Ясникова** (1923–1999), українського хіміка

26

250 років від дня народження **Іллі Федоровича Тимківського** (1773–1853), українського правознавця, мовознавця, письменника, педагога, діяча освіти, одного із засновників Харківського університету (нині – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна)

120 років від дня народження **Володимира Андрійовича Ройтера** (1903–1973), українського вченого, фізика, хіміка, фахівця з теорії розчинів та теорії каталізу, освітнього діяча

28

День пам'яті святого рівноапостольного князя Володимира – хрестителя Київської Русі

День хрещення Київської Русі-України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 668/2008 від 25.07.2008 р.

День Української Державності

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 423/2021 від 24.08.2021 р.

120 років від дня народження **Володимира Олексійовича Голобуцького** (1903–1993), українського історика

100 років від дня народження **Володимира Івановича Косовського** (1923–2000), українського поета, письменника, громадсько-культурного діяча, учасника українського національно-визвольного руху, члена ОУН

29

День Сил спеціальних операцій Збройних Сил України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 311/2016 від 26.07.2016 р.

230 років від дня народження **Яна Коллара** (1793–1852), чеського та словацького поета, фольклориста, етнографа, історика

30

Всесвітній день боротьби з торгівлею людьми

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 68 / 192

Міжнародний день дружби

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 65 / 275

День працівників торгівлі

Відзначається щорічно в останню неділю липня відповідно до Указу Президента України № 427/95 від 05.06.1995 р.

160 років від часу (1863) виходу **Валуєвського циркуляра** – розпорядження міністра внутрішніх справ Російської імперії П. Валуєва про заборону друкувати українською мовою наукові, навчальні та релігійні книги

160 років від дня народження **Генрі Форда** (1863–1947), американського промисловця, конструктора, винахідника, громадсько-політичного діяча, засновника корпорації «Форд Мотор»

70 років від дня народження **Юрія Івановича Шаповала** (1953), українського історика

31

280 років від дня народження **Семена Івановича Гамалії** (1743–1822), українського філософа, поета, перекладача, освітнього діяча

СЕРПЕНЬ

2

День пророка Іллі

100 років від дня народження **Шимона Переса** (1923–2016), ізраїльського громадсько-політичного та державного діяча, лауреата Нобелівської премії миру (1994)

Дату народження подано за інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 15.08.1923 р., 16.08.1923 р., 21.08.1923 р. День народження відзначається за єврейським календарем, тому щороку дата змінюється

90 років від дня народження **Василя Івановича Похмурського** (1933), українського вченого в галузі матеріалознавства

5

130 років від дня народження **Віри Василівни Холодної** (1893–1919), української кіноактриси епохи німого кіно

Дату народження подано за Постановою Верховної Ради України № 1982-IX від 17.12.2021 р. «Про відзначення пам'ятних і ювілейних дат та ювілеїв у 2022–2023 роках», ЕІУ, інтернет-ресурсами; за іншими даними народилася 09.08.1893 р.

120 років від дня народження **Бориса Романовича Гмирі** (1903–1969), українського оперного та камерного співака

6

Всесвітній день боротьби за заборону ядерної зброї (День Хіросіми)

Цього дня 1955 р. у Хіросімі відбулася перша міжнародна конференція за заборону атомної і водневої зброї. А вже 1985 р. південну частину Тихого океану було оголошено без'ядерною зоною (Договір Раротонга)

День Повітряних Сил Збройних Сил України

Відзначається щорічно в першу неділю серпня відповідно до Указу Президента України № 579/2007 від 27.06.2007 р.

8

День військ зв'язку

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 154/2000 від 01.02.2000 р.

9

День святого великомученика і цілителя Пантелеймона

Міжнародний день корінних народів світу

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 49 / 214

10

130 років від дня народження **Євгена Олексійовича Шилова** (1893–1970), українського хіміка-органіка

110 років від дня народження **Вольфганга Пауля** (1913–1993), німецького фізика, лауреата Нобелівської премії в галузі фізики (1989)

11

100 років від дня народження **Миколи Андрійовича Карплюка** (1923), українського прозаїка, драматурга

12

Міжнародний день молоді

Відзначається відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 54 / 120

День молоді

Відзначається щорічно відповідно Указу Президента України № 333/2021 від 28.07.2021 р.

13

День працівників ветеринарної медицини

Відзначається щорічно в другу неділю серпня відповідно до Указу Президента України № 1035/2001 від 01.11.2001 р.

День будівельника

Відзначається щорічно в другу неділю серпня відповідно до Указу Президента України № 273/93 від 22.07.1993 р.

14

Винесення чесних дрів Животворного Хреста Господнього. Маковія. Медовий Спас (також Перший Спас, Спас на воді, Маковя, Макотрус)

90 років від дня народження **Ріхарда Роберта Ернста** (1933–2021), швейцарського фізикохіміка, лауреата Нобелівської премії в галузі хімії (1991)

15

День археолога

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 694/2008 від 06.08.2008 р.

19

Преображення Господнє. Яблучний Спас

Всесвітній день гуманітарної допомоги

Відзначається відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 63 / 139

День пасічника

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 815/97 від 15.08.1997 р.

140 років від дня народження **Коко Шанель** [справж. – Габрієль Бонер Шанель] (1883–1971), французької дизайнерки, кутюр'є

110 років від дня народження **Зиновія Тершаковця** (1913–1948), українського військово-політичного діяча, члена ОУН

21

Міжнародний день пам'яті та поминання жертв тероризму

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 72 / 165

22

Міжнародний день пам'яті жертв актів насильства на основі релігії або переконань

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 73 / 296

90 років від дня народження **Мирона Онуфрійовича Лозинського** (1933–2011), українського хіміка-органіка, фахівця в галузі хімії біологічно активних речовин

23

День Державного Прапора України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 987/2004 від 23.08.2004 р. (із змінами, внесеними згідно з Указами Президента № 602/2009 від 07.08.2009 р. та № 576/2015 від 10.10.2015 р.)

Міжнародний день пам'яті жертв работоргівлі та її ліквідації

Відзначається за рекомендацією 150-ї сесії виконавчої ради ЮНЕСКО (рішення 8.2) в день повстання рабів Сан-Домінго і Гаїті в 1791 р., яке поклато початок процесу ліквідації системи рабства

Європейський день пам'яті жертв сталінізму та нацизму

Відзначається з 2009 р. Запропоновано як день пам'яті жертв усіх тоталітарних і авторитарних режимів у Декларації Європейського парламенту «Європейська свідомість і тоталітаризм» (2009)

80 років від дня вигнання (1943) нацистських окупантів з м. Харкова

130 років від дня народження **Рене Мартеля** (1893–1976), французького славіста, історика, публіциста, перекладача, зокрема творів Т. Шевченка

24

День Незалежності України (1991)

Відзначається щорічно як державне загальнонародне свято відповідно до Постанови Верховної Ради України № 2143-ХІІ від 20.02.1992 р.

100 років від дня народження **Віктора Михайловича Глушкова** (1923–1982), українського вченого в галузі математики, кібернетики, обчислювальної техніки і систем управління

26

День авіації

Відзначається щорічно в останню суботу серпня відповідно до Указу Президента України № 305/93 від 16.08.1993 р.

280 років від дня народження **Антуана Лорана Лавуазьє** (1743–1794), французького вченого, одного із засновників сучасної хімії

120 років від дня народження **Іполита Андрониковича Лазарчука** (1903–1979), українського художника, одного з основоположників вітчизняної мультиплікації

27

День шахтаря

Відзначається щорічно в останню неділю серпня відповідно до Указу Президента України № 304/93 від 16.08.1993 р.

28

Успіння Пресвятої Богородиці. Перша Пречиста

100 років від дня народження **Якима Прохоровича Запaska** (1923–2007), українського вченого, книгознавця, мистецтвознавця, бібліографа, організатора науки

80 років від дня народження **Романа Георгійовича Майбороди** (1943–2018), українського оперного співака, педагога

29

Перенесення Нерукотворного Образу Господнього. Горіховий Спас

День пам'яті Іловайської трагедії

День пам'яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 621/2019 від 23.08.2019 р.

Міжнародний день дій проти ядерних випробувань

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 64 / 35

140 років від дня народження **Дмитра Івановича Донцова** (1883–1973), українського публіциста, журналіста, видавця, літературознавця, літературного критика, філософа, політичного діяча, ідеолога українського націоналізму

80 років від дня народження **Артура Брюса Макдональда** (1943), канадського астрофізика, лауреата Нобелівської премії в галузі фізики (2015)

30

Міжнародний день жертв насильницьких зникнень (День зниклих безвісти)

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 65 / 209

110 років від дня народження **Джона Річарда Ніколаса Стоуна** (1913–1991), англійського економіста, статистика, лауреата Нобелівської премії в галузі економіки (1984)

31

125 років від дня відкриття (1898) **Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»** (на той час – Київський політехнічний інститут імператора Олександра II)

ВЕРЕСЕНЬ

1

День знань

Офіційно відзначається щорічно з 1984 р.

Початок Другої світової війни (1939–1945)

160 років від дня народження **Олександра Михайловича Андріяшева** (1863–1933), українського історика, архівіста, археографа, джерелознавця

2

День нотаріату

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 211/2010 від 22.02.2010 р.

80 років від дня вигнання (1943) **нацистських окупантів з м. Сум**

170 років від дня народження **Вільгельма Фрідріха Оствальда** (1853–1932), німецького фізико-хіміка, філософа, лауреата Нобелівської премії в галузі хімії (1909)

3

День підприємця

Відзначається щорічно в першу неділю вересня відповідно до Указу Президента України № 1110/98 від 05.10.1998 р.

4

100 років від дня народження **Володимира Миколи Мацьківа** (1923–2001), канадського вченого-хіміка українського походження, винахідника, інженера-металурга, співавтора високоефективного методу видобування нікелю

Дату народження подано за ЕСУ, даними Українського національного біографічного архіву, проектом «Українці в світі»; за іншими даними народився 04.08.1923 р.

5

Міжнародний день благодійності

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 67 / 105

20 років від дня відкриття (2003) Долинського краєзнавчого музею **Тетяни і Омеляна Антоновичів «Бойківщина»**

6

80 років від дня вигнання (1943) нацистських окупантів з м. **Конотопа**

160 років від дня народження **Дмитра Олександровича Граве** (1863–1939), українського вченого, математика, педагога, засновника першої великої математичної школи в Україні

120 років від дня народження **Петра Івановича Тищенка** (1903–1967), українського кобзаря

80 років від дня народження **Річарда Джона Робертса** (1943), британського біохіміка, молекулярного біолога, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (1993)

7

Міжнародний день чистого повітря для блакитного неба

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 74 / 212

День воєнної розвідки України

Відзначається щорічно відповідно до наказу Міністра оборони України № 302 від 01.06.2007 р.

8

День звільнення м. Балаклії (Харківська обл.) від російських окупантів (2022)

Міжнародний день письменності

Відзначається щорічно відповідно до рішення 14-ї сесії ЮНЕСКО № 1.141 (1966)

Міжнародний день солідарності журналістів

Відзначається щорічно з 1958 р. відповідно до рішення IV Конгресу Міжнародної організації журналістів

80 років від дня вигнання (1943) нацистських окупантів з м. **Донецька**

150 років від дня заснування (1873) **Інституту міжнародного права** в Генті (Бельгія), лауреата Нобелівської премії миру (1904)

125 років від дня народження **Наталії Михайлівни Ужвій (1898– 1986)**, української артистки, актриси театру «Березіль» (1926–1936), Героя Соціалістичної Праці (1974)

9

Міжнародний день захисту освіти від нападів

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 74 / 275

День фізичної культури і спорту

Відзначається щорічно в другу суботу вересня відповідно до Указу Президента України № 340/94 від 29.06.1994 р.

День українського кіно

Відзначається щорічно в другу суботу вересня відповідно до Указу Президента України № 52/96 від 12.01.1996 р.

80 років від дня вигнання (1943) нацистських окупантів з м. **Бахмача**

100 років від дня народження **Денісла Карлтона Гайдуса** (Гайдашека) (1923–2008), американського вірусолога, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (1976)

10

День звільнення міст Куп'янська та Ізюма (Харківська обл.) від російських окупантів (2022)
День пам'яті українців – жертв примусового виселення з Лемківщини, Надсяння, Холмищини, Південного Підляшшя, Любачівщини, Західної Бойківщини в 1944–1951 рр.

Відзначається щорічно в другу неділю вересня відповідно до Постанови Верховної Ради України № 2608-VIII від 08.11.2018 р.

День танкістів

Відзначається щорічно в другу неділю вересня відповідно до Указу Президента України № 922/97 від 29.08.1997 р.

День працівників нафтової, газової та нафтопереробної промисловості

Відзначається щорічно в другу неділю вересня відповідно до Указу Президента України № 302/93 від 12.08.1993 р.

11

Усікновення глави Іоанна Предтечі

80 років від дня заснування (1943) **Національного заслуженого академічного українського народного хору ім. Г. Г. Верьовки** (на той час – Державний український народний хор)

15

Міжнародний день демократії

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 62 / 7

80 років від дня вигнання (1943) **нацистських окупантів з м. Ніжина**

130 років від початку видання (1893) першого українськомовного часопису в США – газети «Свобода»

16

Міжнародний день збереження озонового шару

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 49 / 114

День винахідника і раціоналізатора

Відзначається щорічно в третю суботу вересня відповідно до Указу Президента України № 443/94 від 16.08.1994 р.

День фармацевтичного працівника

Відзначається щорічно в третю суботу вересня відповідно до Указу Президента України № 1128/99 від 07.09.1999 р.

80 років від дня вигнання (1943) **нацистських окупантів з м. Новгород-Сіверського**

170 років від дня народження **Альбрехта Косселя** (1853–1927), німецького лікаря, біохіміка, фізіолога, лауреата Нобелівської премії в галузі з фізіології та медицини (1910)

130 років від дня народження **Альберта Сент-Дьйорді** (Сент-Дьорді) (1893–1986), американського біохіміка, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (1937)

120 років від дня народження **Петра Григоровича Борзяка** (1903–2000), українського фізика, засновника наукової школи в галузі фізичної електроніки

60 років від дня народження **Аттили Вікторовича Могильного** (1963–2008), українського поета, письменника, перекладача, одного із представників покоління «вісімдесятників»

17

Всесвітній день забезпечення безпеки пацієнтів

Відзначається щорічно відповідно до рішення 72-ї сесії ВООЗ

День безпеки пацієнтів

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 648/2019 від 04.09.2019 р.

День рятівника

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 830/2008 від 12.09.2008 р.

День працівника лісу

Відзначається щорічно в третю неділю вересня відповідно до Указу Президента України № 356/93 від 28.08.1993 р. (із змінами, внесеними згідно з Указом Президента № 885/2008 від 01.10.2008 р.)

Різдво Пресвятої Богородиці. Друга Пречиста

Міжнародний день миру

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 55 / 282

375 років від часу (21–23.09.1648) переможної **битви українського козацтва під Пилявцями**

80 років від дня **вигнання (1943) нацистських окупантів з м. Чернігова**

170 років від дня народження **Хейке Камерлінга-Оннеса** (1853–1926), нідерландського фізика, хіміка, одного із засновників фізики низьких температур, лауреата Нобелівської премії в галузі фізики (1913)

22

День партизанської слави

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 1020/2001 від 30.10.2001 р.

23

80 років від дня **вигнання (1943) нацистських окупантів з м. Полтави**

100 років від дня народження **Павла Миколайовича Лісового** (1923–1999), українського літературознавця, одного з авторів «Історії української літератури»

24

День машинобудівника

Відзначається щорічно в четверту неділю вересня відповідно до Указу Президента України № 361/93 від 08.09.1993 р.

25

130 років від дня народження **Олександра Марковича Островського** (1893–1986), німецького та швейцарського математика, народженого в Україні

26

Міжнародний день боротьби за повну ліквідацію ядерної зброї

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 68 / 32

180 років від дня народження **Тома Коллінза** [справж. – Джозеф Ферфі] (1843–1912), австралійського письменника, одного з основоположників реалізму, продовжувача демократичних традицій в австралійській літературі

27

Воздвиження Хреста Господнього

Всесвітній день туризму

Відзначається щорічно в день затвердження Статуту Всесвітньої туристичної організації

День туризму

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 1047/98 від 21.09.1998 р.

28

Міжнародний день загального доступу до інформації

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 74 / 5 та рішення ЮНЕСКО 38 С/70

220 років від дня народження **Проспера Меріме** (1803–1870), французького письменника, перекладача, драматурга, романіста, новеліста, історика, етнографа

120 років від дня заснування (1903) **Київського університету імені Бориса Грінченка** (на той час – Київська церковно-учительська школа)

29

29–30 Дні пам'яті жертв Бабиного Яру

Міжнародний день поширення інформації про продовольчі втрати та харчові відходи

Відзначається щорічно, заснований з ініціативи Продовольчої і сільськогосподарської організації ООН

80 років від дня народження **Леха Валенси** (1943), польського політичного та державного діяча, лауреата Нобелівської премії миру (1983)

30

День мучениць Віри, Надії, Любові та матері їхньої Софії

Міжнародний день перекладу

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 71 / 288

Всеукраїнський день бібліотек

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 471/98 від 14.05.1998 р.

День усиновлення

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 1088/2008 від 27.11.2008 р.

125 років від дня заснування (1898) Національного університету біоресурсів і природокористування України (бере свій початок від Сільськогосподарського відділення Київського політехнічного інституту)

110 років від дня народження Льва Івановича Антропова (1913–1994), українського вченого-хіміка, педагога, організатора науки

100 років від дня народження Олександра Миколайовича Алімова (1923), українського вченого в галузі економіки

80 років від дня народження Йоганна Дайзенгофера (1943), німецького біохіміка, лауреата Нобелівської премії в галузі хімії (1988)

Цього місяця виповнюється:

30 років від часу відкриття (1993) Національного центру народної культури «Музей Івана Гончара» (на той час – Державний музей Івана Гончара)

ЖОВТЕНЬ

1

День звільнення м. Лимана (Донецька обл.) від російських окупантів (2022)

Міжнародний день музики

Відзначається щорічно за рішенням Міжнародної музичної ради при ЮНЕСКО

Міжнародний день людей похилого віку

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 45 / 106

День ветерана

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 1135/2004 від 24.09.2004 р.

День працівників освіти (День учителя)

Відзначається щорічно в першу неділю жовтня відповідно до Указу Президента України № 513/94 від 11.09.1994 р.

120 років від дня народження Володимира Самійловича Горовиця (1903–1989), українського та американського піаніста, педагога

2

Міжнародний день боротьби проти насилля

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 61 / 271

Міжнародний день лікаря

Відзначається щорічно в перший понеділок жовтня з ініціативи ВООЗ

Всесвітній день Хабітат

Відзначається щорічно в перший понеділок жовтня відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 40 / 202

Всесвітній день архітектури

Відзначається щорічно в перший понеділок жовтня за рішенням 20-ї Генеральної Асамблеї Міжнародного союзу архітекторів

140 років від дня народження Михайла Івановича Жука (1883–1964), українського художника, письменника, перекладача, педагога

Дату народження подано за Постановою Верховної Ради України № 1982-IX від 17.12.2021 р. «Про відзначення пам'ятних і ювілейних дат та ювілеїв у 2022–2023 роках», інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 02.10.1882 р., 20.09.1883 р.

80 років від дня народження Богдана Михайловича Стельмаха (1943), українського драматурга, поета, перекладача

3

90 років від дня народження Івана Пилиповича Ющука (1933–2021), українського мовознавця, літературознавця, перекладача, громадського діяча, дослідника Голодомору 1932–1933 рр.

4

Всесвітній день захисту тварин

Вперше проведений у 1925 р. з ініціативи німецького письменника і зоозахисника Г. Ціммерманна. Затверджений у 1931 р. Міжнародним конгресом прихильників руху захисту прав тварин, який проходив у Флоренції (Італія)

5

Всесвітній день учителя

Відзначається щорічно в ознаменування річниці підписання Рекомендацій ЮНЕСКО та Міжнародної організації праці щодо становища вчителів (UNESCO/PRESSE, vol. 4, no. 17, p. 9)

140 років від дня народження **Петра Федоровича Болбочана** (1883–1919), українського військового діяча, полковника Армії УНР

6

120 років від дня народження **Ернеста Томаса Сінтона Волтона** (1903–1995) ірландського фізика-ядерника, автора першого прискорювача для заряджених частинок, лауреата Нобелівської премії в галузі фізики (1951)

7

120 років від дня народження **Вадима Євгеновича Лашкарьова** (1903–1974), українського вченого, фізика, першовідкривача фізичних ефектів, які було покладено в основу напівпровідникових технологій і мікроелектроніки

8

День юриста

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 1022/97 від 16.09.1997 р.

День художника

Відзначається щорічно в другу неділю жовтня відповідно до Указу Президента України № 1132/98 від 09.11.1998 р.

День працівників державної санітарно-епідеміологічної служби

Відзначається щорічно в другу неділю жовтня відповідно до Указу Президента України № 1178/2004 від 05.10.2004 р.

140 років від дня народження **Отто Генріха Варбурга** (1883–1970), німецького біохіміка, фізіолога, одного з видатних науковців ХХ ст. в галузі цитології, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (1931)

140 років від дня народження **Елпідифора Анемподистовича Кирилова** (1883–1964), українського вченого в галузі оптичної фізики

120 років від дня народження **Сергія Степановича Уразовського** (1903–1961), українського фізико-хіміка, фахівця з адсорбції

9

День апостола та євангеліста Іоанна Богослова

Всесвітній день пошти

Відзначається щорічно в річницю заснування Всесвітнього поштового союзу (UPU / Токуо Congress 1969/ Res. C. 11)

110 років від дня народження **Олеся (Олександра) Опанасовича Силина** (1913–2007), українського архітектора, громадсько-культурного діяча, Героя України (2005)

90 років від дня народження **Пітера Менсфілда** (1933–2017), британського фізика, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (2003)

10

Всесвітній день охорони психічного здоров'я

Відзначається щорічно з 1992 р. за ініціативою Всесвітньої федерації психічного здоров'я ВООЗ

День працівників стандартизації та метрології

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 910/2002 від 08.10.2002 р.

210 років від дня народження **Джузеппе Фортуніно Франческо Верді** (1813–1901), італійського композитора, диригента

100 років від дня народження **Івана Івановича Гайдая** (1923–2005), українського письменника, прозаїка-гумориста, журналіста

90 років від дня народження **Анатолія Корнійовича Шидловського** (1933), українського вченого в галузі електротехніки та електроенергетики

11

Міжнародний день дівчаток (Міжнародний день дівчат)

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 66 / 170

13

Міжнародний день зменшення ризику природних катастроф

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 64 / 200

100 років від дня народження **Михайла Івановича Сікорського** (1923–2011), українського історика, культуролога, краєзнавця, музеєзнавця, етнографа, археолога, Героя України (2005)

90 років від дня народження **Михайла Івановича Яримовича** (1933), американського інженера-винахідника в галузі літально-космічних дослідів (українського походження)

14

Покрова Пресвятої Богородиці

Всесвітній день мігруючих птахів

Відзначається щорічно в другу суботу травня та другу суботу жовтня. Започаткований у 2006 р. Секретаріатом Угоди про збереження афро-свразійських мігруючих водоплавних птахів (АЕWA) у співпраці з Секретаріатом Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин (Боннська конвенція, CMS)

День захисників і захисниць України

Відзначається щорічно відповідно до Закону України «Про внесення зміни до статті 73 Кодексу законів про працю України» № 1643-IX від 14.07.2021 р.

День Українського козацтва

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 966/99 від 07.08.1999 р.

80 років від дня вигнання (1943) нацистських окупантів з м. **Запоріжжя**

80 років від дня народження **Раїси Опанасівни Кириченко** (1943–2005), української співачки, Героя України (2003)

Дату народження подано за Постановою Верховної Ради України № 1982-IX від 17.12.2021 р. «Про відзначення пам'ятних і ювілейних дат та ювілеїв у 2022–2023 роках», ЕСУ, ЕІУ; за паспортом народилася 11.10.1943 р.

15

Міжнародний день сільських жінок

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 62 / 136

День працівників харчової промисловості

Відзначається щорічно у третю неділю жовтня відповідно до Указу Президента України № 714/95 від 08.08.1995 р.

190 років від дня народження **Пелагеї (Поліни) Яківни Литвинової** (Литвинової-Бартош) (1833–1904), української письменниці, етнографині, фольклористки, педагогині

160 років від дня народження **Петра Кузьмича Козлова** (1863–1935), українського вченого-географа, академіка ВУАН, директора біосферного заповідника «Асканія-Нова» ім. Ф. Е. Фальц-Фейна

16

Всесвітній день продовольства

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 35 / 70

100 років від дня народження **Івана Сергійовича Хміля** (1923–2003), українського історика, дипломата

17

Міжнародний день боротьби за ліквідацію бідності

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 47 / 196

100 років від дня народження **Володимира Федоровича Уткіна** (1923–2000), українського вченого-конструктора в галузі ракетобудування

20

Всеукраїнський день боротьби із захворюванням на рак молочної залози

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 42/2005 від 17.01.2005 р.

140 років від дня народження **Петра Олександровича Єфремова** (1883 – після 1937), українського літературознавця, критика

140 років від дня народження **Якова Степановича Степового** [справж. – Якименко] (1883–1921), українського композитора, публіциста, музичного критика, педагога, громадського діяча

21

День працівників целюлозно-паперової промисловості

Відзначається щорічно у третю суботу жовтня відповідно до Указу Президента України № 885/2008 від 01.10.2008 р.

76 років від початку **операції «Захід»** (1947) – масової депортації населення Західної України до Сибіру

190 років від дня народження **Альфреда Бернгарда Нобеля** (1833–1896), шведського інженера-хіміка, винахідника, підприємця, благодійника, засновника найпрестижнішої міжнародної премії, якою щороку нагороджують найвидатніших діячів науки, медицини, літератури та політики

22

120 років від дня народження **Джорджа Велса Бібла** (1903–1989), американського генетика, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (1958)

24

День Організації Об'єднаних Націй

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 2782 (XXVI)

Всесвітній день інформації щодо розвитку

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 3038 (XXVII)

180 років від дня народження **Генріха (Генрика) Іполітовича Семирадського** (1843–1902), українського художника польського походження, одного з найвизначніших представників пізнього академізму

Дату народження подано за даними офіційного сайту Харківської міськради, зб. наук. пр. «Художня культура. Актуальні проблеми» (Київ, 2009), інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 22.10.1843 р.

25

80 років від дня **вигнання (1943) нацистських окупантів з м. Дніпропетровська** (нині м. Дніпро)

110 років від дня народження **Олексія (Олекси) Івановича Гуреїва** (1913–1999), українського письменника

27

Всесвітній день аудіовізуальної спадщини

Відзначається щорічно відповідно до резолюції, затвердженої на 33-й сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО (2005)

28

День дідусів і бабусь

Запроваджений у 2009 р. в Нідерландах. У різних країнах відзначається в різні дні, в Україні – щорічно 28 жовтня

День визволення України від фашистських загарбників

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 836/2009 від 20.10.2009 р.

120 років від дня народження **Івліна Во** [Івлін Артур Сент-Джон Во] (1903–1966), англійського письменника

29

День автомобіліста і дорожника

Відзначається щорічно в останню неділю жовтня відповідно до Указу Президента України № 452/93 від 13.10.1993 р. (Указ у редакції Указу Президента № 1173/1997 від 22.10.97 р.)

160 років від дня заснування (1863) Анрі Дюнаном у Женеві (Швейцарія) **Міжнародного Комітету Червоного Хреста** (на той час – Міжнародний комітет допомоги пораненим), діяльність якого тричі було відзначено Нобелівською премією миру (1917, 1944, 1963)

31

День апостола та євангеліста Луки

Всесвітній день міст

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 68 / 239

170 років від дня народження **Миколи Івановича Кибальчича** (1853–1881), українського винахідника, автора схеми першого у світі реактивного літального апарата

140 років від дня народження **Марка Даниловича Безручка** (1883–1944), українського військового діяча, публіциста, генерал-хорунжого Армії УНР

140 років від дня народження **Михайла Олександровича Злобинця** (Злобинціва) (1883–1937), українського поета, кобзаря, культурно-освітнього діяча

85 років від дня народження **Леоніда Васильовича Череватенка** (1938–2014), українського поета, перекладача, сценариста, мистецтвознавця, літературознавця

ЛИСТОПАД

1

Міжнародний день вегана

Відзначається щорічно з 1994 р., в день заснування першої «Веганської спільноти» у Великій Британії

2

Міжнародний день припинення безкарності за злочини проти журналістів

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 68 / 163

3

День інженерних військ

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 1399/99 від 27.10.1999 р.

День ракетних військ і артилерії

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 1215/97 від 31.10.1997 р.

80 років від часу проведення (3–13.11.1943) **Київської наступальної операції** (Битва за Київ) під час німецько-радянської війни

4

День залізничника

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 257/93-рп від 15.07.1993 р. (із змінами, внесеними згідно з Указом Президента № 1140/2002 від 11.12.2002 р.)

150 років від дня народження **Джорджа Едварда Мура** (1873–1958), англійського філософа, засновника аналітичної традиції в філософії

5

Всесвітній день поширення інформації про проблему цунамі

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 70 / 203

День працівника соціальної сфери

Відзначається щорічно в першу неділю листопада відповідно до Указу Президента України № 374/99 від 13.04.1999 р.

200 років від дня народження **Якова Івановича Щоголіва** (Щоголева) (1823–1898), українського поета, популяризатора історичного минулого українського народу

110 років від дня народження **Вів'єн Лі** [Вів'єн Мері Гартлі] (1913–1967), англійської акторки, володарки двох премій «Оскар»

80 років від дня народження **Дмитра Олексійовича Мельничука** (1943), українського вченого в галузі біохімії, педагога, громадського діяча, Героя України (2003)

6

Міжнародний день запобігання експлуатації навколишнього середовища під час війни та збройних конфліктів

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 56 / 4

80 років від дня вигнання (1943) **нацистських окупантів з м. Києва**

140 років від дня народження **Дмитра Федоровича Васильчикова** [справж. – Васильченко] (1883–1960), українського актора, одного із засновників Українського радянського театру музичної комедії у Харкові (нині – Харківський академічний театр музичної комедії)

Дату народження подано за ЕСУ, інтернет-ресурсами; за іншими даними народився 07.11.1883 р.

7

80 років від дня вигнання (1943) нацистських окупантів з м. Фастова

110 років від дня народження Альбера Камю (1913–1960), французького письменника, журналіста, філософа-екзистенціаліста, лауреата Нобелівської премії в галузі літератури (1957)

8

100 років від дня народження Джека Кілбі (1923–2005), американського вченого, фізика, винахідника кишенькового калькулятора і термопринтера, лауреата Нобелівської премії в галузі фізики (2000)

9

День преподобного Нестора Літописця

День української писемності та мови

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 1241/97 від 06.11.1997 р.

Всеукраїнський день працівників культури та майстрів народного мистецтва

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 1209/2011 від 30.12.2011 р. (із змінами, внесеними згідно з Указом Президента України № 717/2013 від 30.12.2013 р.)

10

530 років від дня народження Парацельса [справж. – Філіп Ауреол Теофраст Бомбаст фон Гогенгайм] (1493–1541), німецького природознавця, лікаря

11

День звільнення м. Херсона від російських окупантів (2022)

12

День виноградаря і винороба України

Відзначається щорічно у другу неділю листопада згідно з Указом Президента України №403/2020 від 22.09.2020 р.

13

Міжнародний день сліпих

Відзначається щорічно відповідно до рішення ВООЗ

80 років від дня вигнання (1943) нацистських окупантів з м. Житомира

80 років від дня народження Мустафи Джемілева [Мустафа Абдульджеміль оглу Джемілев] (1943), кримськотатарського та українського громадсько-політичного діяча, правозахисника, одного із провідників кримськотатарського національного руху, учасника дисидентського руху

14

День звільнення м. Олешки (Херсонська обл.) від російських окупантів (2022)

Всесвітній день боротьби із захворюванням на діабет

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 61 / 225

160 років від дня народження Єгора Кузьмича Редіна (1863–1908), українського історика, мистецтвознавця, археолога, одного із фундаторів вітчизняного мистецтвознавства, джерелознавства і бібліографії мистецтва, засновника Харківської школи мистецтвознавства

80 років від дня народження Ніли Валеріївни Крюкової (1943–2018), української актриси, артистки розмовного жанру, Героя України (2008)

16

Всесвітній день філософії

Проголошений на 33-й сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО в 2005 р., відзначається щорічно у третій четвер листопада

Міжнародний день толерантності

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 51 / 95

День працівників радіо, телебачення та зв'язку

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 667/94 від 11.11.1994 р.

17

Міжнародний день студентів

Запроваджено 17 листопада 1946 р. у Празі, на Всесвітньому конгресі студентів, на спомин про молодих чеських патріотів, які загинули від рук нацистів у роки Другої світової війни

День студента

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 659/99 від 16.06.1999 р.

90 років від дня відкриття (1933) Харківського академічного драматичного театру

18

День сержанта Збройних Сил України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 153/2019 від 19.04.2019 р.

100 років від дня народження Алана Бартлета Шепарда (1923–1998), американського астронавта

19

Всесвітній день пам'яті жертв дорожньо-транспортних пригод

Відзначається щорічно у третю неділю листопада відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 60 / 5

День працівників гідрометеорологічної служби

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента № 208/2003 від 11.03.2003 р.

День працівників сільського господарства

Відзначається щорічно в третю неділю листопада відповідно до Указу Президента України № 428/93 від 07.10.1993 р.

День скловиробника

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 1417/2003 від 09.12.2003 р.

190 років від дня народження Вільгельма Дільтея (1833–1911), німецького філософа, психолога, історика, педагога, одного із засновників «філософії життя»

180 років від дня народження Ріхарда Авенаріуса (1843–1896), німецького та швейцарського філософа, одного із засновників емпіріокритицизму

20

Всесвітній день дитини

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 836 (IX)

21

Собор Архістратиґа Михаїла

Всесвітній день телебачення

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 51 / 205

День Гідності та Свободи

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 872/2014 від 13.11.2014 р.

День Десантно-штурмових військ Збройних Сил України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 380/2017 від 21.11.2017 р.

22

Міжнародний день сина (синів)

Неофіційне свято, відзначається щорічно

24

310 років від дня народження Лоренса Стерна (1713–1768), англійського письменника, одного із засновників сентименталізму

125 років від дня народження Миколи Васильовича Кричевського (1898–1961), українського художника, графіка, театрального декоратора (Франція)

25

Міжнародний день боротьби за ліквідацію насильства щодо жінок

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 54 / 134

День пам'яті Голодомору 1932–1933 років в Україні

Відзначається відповідно до Постанови Верховної Ради України № 1982-IX від 17.12.2021 р. «Про відзначення пам'ятних і ювілейних дат та ювілеїв у 2022–2023 роках»

День пам'яті жертв голодоморів

Відзначається щорічно в четверту суботу листопада відповідно до Указу Президента № 1310/98 від 26.11.1998 р. (в редакції Указів Президента України № 1181/2000 від 31.10.2000 р., № 797/2004 від 15.07.2004 р.; із змінами, внесеними згідно з Указом Президента України № 431/2007 від 21.05.2007 р.)

185 років від дня народження **Івана Семеновича Нечуя-Левицького** [справж. – Левицький] (1838–1918), українського письменника, прозаїка, драматурга, культуролога, етнографа, фольклориста, перекладача, педагога

27

160 років від дня народження **Ольги Юліанівни Кобилянської** (1863–1942), української письменниці, громадсько-культурної діячки

120 років від дня народження **Ларса Онсагера** (1903–1976), американського фізико-хіміка, лауреата Нобелівської премії в галузі хімії (1968)

28

День працівника системи фінансового моніторингу

Відзначається відповідно до Указу Президента України № 523/2020 від 28.11.2020 р.

29

245 років від дня народження **Григорія Федоровича Квітки-Основ'яненка** [справж. – Квітка] (1778–1843), українського прозаїка, драматурга, критика, культурно-громадського діяча, засновника художньої прози та жанру соціально-побутової комедії в класичній українській літературі

30

10 років від початку (30.11.2013 – лютий 2014) **Революції гідності** (Єврореволюція, Євромайдан)

ГРУДЕНЬ

1

Всесвітній день боротьби зі СНІДом

Відзначається щорічно з ініціативи ВООЗ відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 43 / 15

День працівників прокуратури

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 1190/2000 від 02.11.2000 р.

110 років від дня народження **Платона Микитовича Воронька** (1913–1988), українського поета, письменника, публіциста, драматурга

110 років від дня народження **Георгія Іларіоновича Майбороди** (1913–1992), українського композитора, диригента, педагога, культурно-громадського діяча

2

Міжнародний день боротьби за скасування рабства

Відзначається відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 317 (IV)

3

Міжнародний день людей з інвалідністю

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 47 / 3

4

Введення у храм Пресвятої Богородиці. Третя Пречиста

Міжнародний день банків

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 74 / 245

60 років від дня народження **Сергія Назаровича Бубки** (1963), українського легкоатлета, чемпіона Європи, світу, Олімпійських ігор, 35-разового світового рекордсмена, одного з найкращих спортсменів світу ХХ ст., Героя України (2001)

5

Всесвітній день ґрунтів

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 68 / 232

Міжнародний день волонтерів

Відзначається відповідно до резолюції Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 40 / 212

День працівників статистики

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 1120/2002 від 02.12.2002 р.

145 років від дня народження **Олександра Олеса** [справж. – Олександр Іванович Кандиба] (1878–1944), українського поета, драматурга

120 років від дня народження **Сесіля Френка Павелла** (1903–1969), англійського фізика, лауреата Нобелівської премії в галузі фізики (1950)

100 років від дня народження **Олександра Івановича Бугайова** (1923–2009), українського вченого, педагога, засновника концепції шкільної фізичної освіти

6

День Збройних Сил України

Відзначається щорічно відповідно до Постанови Верховної Ради України № 3528-ХІІ від 19.10.1993 р.

130 років від дня народження **Миколи Оверковича Битинського** (1893–1972), українського графіка, геральдиста, мистецтвознавця, поета, громадського діяча, одного із творців державної символіки УНР, підполковника Армії УНР (Канада)

110 років від дня народження **Миколи Михайловича Амосова** (1913–2002), українського вченого, хірурга-кардіолога, біокібернетика, філософа, письменника, науковця, громадського діяча

Дату народження подано за Постановою Верховної Ради України № 1982-ІХ від 17.12.2021 р. «Про відзначення пам'ятних і ювілейних дат та ювілеїв у 2022–2023 роках», даними Національного інституту серцево-судинної хірургії імені М. М. Амосова; більшість джерел подають дату за новим стилем – 19.12.1913 р.

7

День великомучениці Катерини

Всесвітній день української хустки

Неофіційне свято, відзначається щорічно з 2019 р.

Міжнародний день цивільної авіації

Відзначається відповідно до резолюції Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 51 / 33

День місцевого самоврядування

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 1250/2000 від 25.11.2000 р.

120 років від дня народження **Олександра Ілліча Лейпунського** (1903–1972), українського вченого в галузі ядерної фізики й атомної енергетики

110 років від дня народження **Петра Федоровича Ковальова** (1913–1990), українського вченого в галузі гірничої електротехніки

8

300 років від дня народження **Поля Анрі Гольбаха** (1723–1789), французького філософа, письменника, просвітителя, енциклопедиста

9

Міжнародний день пам'яті жертв злочину геноциду, вшанування їхньої людської гідності й попередження цього злочину

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 69 / 323

Міжнародний день боротьби з корупцією

Відзначається відповідно до резолюції Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 58 / 4

75 років від дня прийняття (1948) Генеральною Асамблеєю ООН **Конвенції про запобігання злочину геноциду та покарання за нього**

160 років від дня народження **Бориса Дмитровича Грінченка** (1863–1910), українського письменника, мовознавця, критика, літературознавця, фольклориста, педагога, освітнього та громадсько-культурного діяча, укладача чотиритомного тлумачного «Словаря української мови», одного з організаторів та керівників Товариства «Просвіта»

10

День захисту прав людини

Відзначається щорічно відповідно до резолюції Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 423 (V)

75 років від дня прийняття (1948) Генеральною Асамблеєю ООН **Загальної декларації прав людини**

11

Міжнародний день гір

Відзначається відповідно до резолюції Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 57 / 245

День пам'яті євреїв Криму і кримчаків, які загинули в роки Другої світової війни

Запроваджений у 2004 р. Верховною Радою Автономної Республіки Крим на вшанування жертв нацизму

220 років від дня народження **Гектора** (Ектор-Луї) **Берліоза** (1803–1869), французького композитора, диригента, музичного критика

180 років від дня народження **Роберта Коха** (1843–1910), німецького мікробіолога, бактеріолога (виявив збудників туберкульозу, холери, сибірки), одного з основоположників сучасної бактеріології і епідеміології, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (1905)

150 років від дня заснування (1873) у Львові **Наукового товариства ім. Шевченка** (на той час – Літературне товариство імені Т. Шевченка)

Дату заснування подано за ЕІУ (на цей день припадає затвердження статуту Галицьким намісництвом); за іншими даними засновано 23.12.1873 р.

110 років від дня народження **Жана Марє** (1913–1998), французького кіноактора, письменника, художника, скульптора

12

Міжнародний день нейтралітету

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 71 / 275

Міжнародний день загального охоплення послугами охорони здоров'я

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 72 / 138

День Сухопутних військ України

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 1167/97 від 18.10.1997 р.

95 років від дня народження **Леоніда Федоровича Бикова** (1928– 1979), українського артиста театру і кіно, кінорежисера, актора Харківського державного академічного українського драматичного театру ім. Т.Г. Шевченка (1951–1960)

13

День святого апостола Андрія Первозванного

130 років від дня народження **Миколи Хвильового** [справж. – Микола Григорович Фітільов] (1893–1933), українського письменника, публіциста, критика, громадського діяча

100 років від дня народження **Філіпа Воррена Андерсона** (1923–2020), американського фізика, лауреата Нобелівської премії в галузі фізики (1977)

14

День вшанування учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 945/2006 від 10.11.2006 р.

520 років від дня народження **Мішеля Нострадамуса** [Мішель де Нострадам] (1503–1566), французького астролога, оракула, лікаря, алхіміка, поета

15

День працівників суду

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 1318/2000 від 08.12.2000 р.

16

330 років від дня народження **Миколи Даниловича Ханенка** (1693–1760), українського дипломата, мемуариста, державного та політичного діяча

17

День працівника державної виконавчої служби

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 569/2009 від 22.11.2009 р.

130 років від дня народження **Корнила Остаповича Ластівки** (1893–1975), українського письменника, фольклориста, етнографа (Австрія)

115 років від дня народження **Юрія Володимировича Шевельова (Шереха)** (1908–2002), українського славіста-мовознавця, історика української літератури, мистецтвознавця. У 1908–1943 рр. жив і працював у Харкові

90 років від дня народження **Дмитра Андрійовича Головка** (1933), українського письменника, поета, прозаїка, краєзнавця

Міжнародний день мігранта

Відзначається щорічно відповідно до резолюції Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 55 / 93

140 років від дня народження **Миколи Угриня-Безгрішного** (1883–1960), українського прозаїка, поета, драматурга, видавця, фотографа, педагога, громадського діяча (Німеччина)

19

День святителя Миколи Чудотворця***День співпраці Південь-Південь Організації Об'єднаних Націй***

Відзначається відповідно до резолюції Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 58 / 220

День адвокатури

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 1121/2002 від 02.12.2002 р.

120 років від дня народження **Джорджа Дейвіса Снелла** (1903–1996), американського генетика, імунолога, який відкрив генетичні фактори, що визначають тканинну сумісність при трансплантації, лауреата Нобелівської премії в галузі фізіології та медицини (1980)

20

Міжнародний день солідарності людей

Відзначається щорічно відповідно до рішення Генеральної Асамблеї ООН А / RES / 60 / 209

21

250 років від дня народження **Роберта Броуна** (Брауна) (1773–1858), шотландського ботаніка; вперше правильно описав ядра в клітинах рослин, відкрив безладний рух дрібних часток у рідині або газі під впливом ударів молекул навколишнього середовища, що дістав назву «броунівський рух»

22

День зачаття праведною Анною Пресвятої Богородиці***День енергетика***

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 522/93 від 12.11.1993 р. (із змінами, внесеними згідно з Указом Президента № 282/2001 від 25.04.2001 р.)

День працівників дипломатичної служби

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 1639/2005 від 21.11.2005 р.

190 років від дня народження **Марка Вовчка** [справж. – Марія Олександрівна Вілінська] (1833–1907), української письменниці, поетеси, перекладачки, етнографіні

23

240 років від дня народження **Джованні Берше** (1783–1851), італійського поета, одного з основоположників італійського романтизму

24

День працівників архівних установ

Відзначається щорічно відповідно до Указу Президента України № 1200/98 від 30.10.1998 р.

85 років від дня народження **В'ячеслава Максимовича Чорновола** (1938–1999), українського журналіста, публіциста, критика, політичного та державного діяча, правозахисника, Героя України (2000, посмертно)

25

Різдво Христове за григоріанським календарем

Список інформаційних джерел

Календар знаменних і пам'ятних дат : 2023 рік : рек. бібліогр. довідник [Електронний ресурс] / НБУ ім. Ярослава Мудрого . – Назва з титул. екрану. – Режим доступу: https://nlu.org.ua/calendar_dat.php

**Календар знаменних і пам'ятних дат Харківщини на 2023 рік : рек. бібліогр. покажч. /
Департамент культури і туризму Харків. обл. військ. адмін. ; Харків. обл. універс. наук. б-ка.
– Харків : ХОУНБ, 2022. – 66 с.**